



Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan
lainsäädännön kehittämishanke

Projektet för utveckling av lagstiftningen
om frivilligt försvar

● TYÖRYHMÄN MIETINTÖ ● ARBETSGRUPPENS BETÄNKANDE ●

www.defmin.fi

Puolustusministeriön julkaisu

2

2018

Puolustusministeriön julkaisuja 2/2018

Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kehittämishanke

Työryhmän mietintö

Puolustusministeriö, Helsinki 2018

Puolustusministeriö
ISBN PDF: 978-951-663-027-7

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Puolustusministeriö		2.7.2018
Tekijät	Työryhmä Hanna Nordström (puheenjohtaja) Timo Tuurihalme (sihteeri)		
Julkaisun nimi	Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kehittämishanke		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Puolustusministeriön julkaisuja 2/2018		
Diaari/hankenumero	VN/3364/2018	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-951-663-027-7	ISSN PDF	2489-3951
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-663-027-7		
Sivumäärä	65	Kieli	suomi
Asiasanat	lainsäädäntö, vapaaehtoinen maanpuolustus		
Tiivistelmä	<p>Puolustusministeriön 13.4.2018 asettaman työryhmän tehtävänä on ollut laatia puolustusministeriön aiemmin vapaaehtoista maanpuolustusta kehittämään asettaman työryhmän 20.12.2017 jättämässä mietinnössä esittämien muutosehdotusten vaatimat lainsäädäntöä koskevat muutosehdotukset. Työryhmän tavoitteena on ollut vapaaehtoisen maanpuolustuksen tehokkuuden ja nousujohteisuuden lisääminen. Muut aiemmassa selvitystyössä esiin tulleet kehittämiskohteet, kuten vapaaehtoisten käytön tehostaminen Puolustusvoimien antamassa virka-avussa, on tarkoitus käsitellä erillisen hankkeen yhteydessä. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.</p> <p>Mietinnössä ehdotetaan muutoksia vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaan lainsäädäntöön. Ehdotusten tarkoituksena on säätää sotilaallisen koulutuksen järjestäminen yksin Puolustusvoimien tehtäväksi ja tarkentaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä antaman sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältöä ja mahdollistaa uutena julkisena hallintotehtävänä annettavan perehdytyskoulutuksen järjestäminen. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään myös tarkentamaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämien toiminnan viranomaisohjauksen ja -valvonnan sisältöä sekä ohjausta ja valvontaa koskevien tehtävien jakautumista eri viranomaisten välillä. Tarkennuksia esitetään tehtäväksi myös puolustushallinnon viranomaisten antamaan tukeen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja maanpuolustusjärjestöille sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen mahdollisuuteen järjestää kansainvälistä koulutusta.</p> <p>Ehdotukset perustuvat edellä mainitun aiemmin mietintönsä jättäneen työryhmän mietinnössä kuvattuihin vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämistapoihin ja -tavoitteisiin.</p>		
Kustantaja	Puolustusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Försvarsministeriet	2.7.2018	
Författare	Arbetsgrupp Hanna Nordström (ordförande) Timo Tuurihalme (sekreterare)		
Publikationens titel	Projektet för utveckling av lagstiftningen om frivilligt försvar Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kehittämishanke		
Publikationsseriens namn och nummer	Försvarsministeriet publikation 2/2018		
Diarie- /projektnummer	VN/3364/2018	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-951-663-027-7	ISSN PDF	2489-3951
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-663-027-7		
Sidantal	65	Språk	finska
Nyckelord	lagstiftning, frivilligt försvar		
Referat	<p>En arbetsgrupp, tillsatt av försvarsministeriet den 13 april 2018, har haft som uppgift att utarbeta ändringsförslag till lagstiftningen om frivilligt försvar. Ändringsförslagen baserar sig på ett betänkande som lämnats den 20 december 2017 av en arbetsgrupp som ministeriet tidigare tillsatt för att utveckla det frivilliga försvaret. Den nya arbetsgruppen har haft som mål att öka effektiviteten och resultatinriktningen i det frivilliga försvaret. Avsikten är att andra utvecklingsmål som kommit fram i det tidigare utredningsarbetet, som effektiverad användning av frivilliga inom försvarsmaktens handräckning, ska behandlas inom ett separat projekt. Arbetsgruppens förslag ska ha formen av en regeringsproposition.</p> <p>I betänkandet föreslås ändringar i lagstiftningen om frivilligt försvar. Syftet med förslagen är att fastställa att militär utbildning endast ordnas av försvarsmakten och precisera innehållet i utbildningen för att främja den militära förmågan som Försvarsutbildningsföreningen ger som offentlig förvaltningsuppgift. Det ska också bli möjligt att ordna introduktionsutbildning som en ny offentlig förvaltningsuppgift. Avsikten med ändringsförslagen är också att precisera innehållet i myndighetsstyrningen och myndighetsövervakningen av den verksamhet Försvarsutbildningsföreningen ordnar som offentlig förvaltningsuppgift samt hur denna styrning och övervakning fördelas mellan olika myndigheter. Preciseringar föreslås också i det stöd försvarsförvaltningens myndigheter ger Försvarsutbildningsföreningen och försvarsföreningar samt i Försvarsutbildningsföreningens möjligheter att ordna internationell utbildning.</p> <p>Förslagen baserar sig på de utvecklingsätt och utvecklingsmål för det frivilliga försvaret som beskrivs i ovan nämnda betänkande av den tidigare arbetsgruppen.</p>		
Förläggare	Försvarsministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

PUOLUSTUSMINISTERIÖLLE

Puolustusministeriön 13.4.2018 asettaman työryhmän tehtävänä on ollut laatia puolustusministeriön aiemmin vapaaehtoista maanpuolustusta kehittämään asettaman työryhmän 20.12.2017 jättämässä mietinnössä esittämien muutosehdotusten vaatimat lainsäädäntöä koskevat muutosehdotukset.

Työryhmän tavoitteena on ollut vapaaehtoisen maanpuolustuksen tehokkuuden ja nousujohteisuuden lisääminen. Muut aiemmassa selvitystyössä esiin tulleet kehittämiskohteet, kuten vapaaehtoisten käytön tehostaminen Puolustusvoimien antamassa virka-avussa, on tarkoitus käsitellä erillisen hankkeen yhteydessä. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin hallitusneuvos, lainsäädäntöjohtajana Hanna Nordström ja varapuheenjohtajaksi yksikön johtaja prikaatikenraali Antti Lehtisalo puolustusministeriöstä.

Työryhmän jäseninä olivat erityisasiantuntija Anu Mutanen oikeusministeriöstä, lainsäädäntöjohtaja Mika Kättö sisäministeriöstä, vanhempi osastoesiupseeri Jyri Kopare puolustusministeriöstä, Puolustusvoimien asessori Tuija Sundberg ja komentaja Johan Tillander Puolustusvoimien pääesikunnasta, valmius- ja turvallisuuspäällikkö Mika Peltoniemi (2.5.2018 saakka) ja hallintopäällikkö Timo Mustaniemi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksestä.

Työryhmän sihteereinä ovat toimineet hallitussihteeri Timo Tuurihalme, vanhempi hallitussihteeri Minnamaria Nurminen ja hallitussihteeri Perttu Wasenius puolustusministeriöstä.

Työryhmä on pitänyt viisi kokousta ja järjestänyt kuulemistilaisuuden lainsäädäntöhankkeesta 13.6.2018. Lisäksi työryhmä on tehnyt tutustumiskäynnin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämille kursseille 5.5.2018 Santahaminan varuskunnassa.

Saatuana työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittavasti mietintönsä puolustusministeriölle.

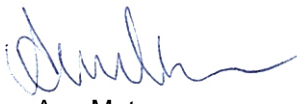
Helsingissä 2 päivänä heinäkuuta 2018



Hanna Nordström



Antti Lehtisalo



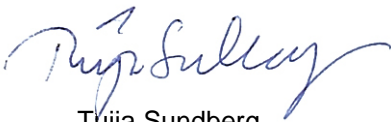
Anu Mutanen



Mika Kättö



Jyri Kopare



Tuija Sundberg



Johan Tillander



Timo Mustaniemi



Timo Tuurihalme



Minnamaria Nurminen



Perttu Wasenius

Luonnos hallituksen esitykseksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia, ampuma-aselakia, työturvallisuuslakia ja rikoslakia.

Muutoksilla pantaisiin täytäntöön valtioneuvoston puolustuselonteossa asetettu tavoite vapaaehtoisen maanpuolustuksen aseman vahvistamisesta paikallispuolustuksessa.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetusta laista (556/2007) poistettaisiin Puolustusvoimilta ja Rajavartiolaitokselta mahdollisuus tilata sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Kyseisessä laissa määriteltäisiin entistä tarkemmin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämän sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältö ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen uudeksi julkiseksi hallintotehtäväksi säädettäisiin erityisesti nuorille ja naisille suunnatun perehdytyskoulutuksen järjestäminen. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädettäisiin myös entistä tarkemmin eri viranomaisten tehtävistä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ohjaamisessa ja valvonnassa. Myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen antaman tuen sisällöstä sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälisestä koulutuksesta säädettäisiin tarkemmin.

Ampuma-aselakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ampuma-aseita voitaisiin hyödyntää entistä laajemmin muussa kuin ammuntaa sisältävässä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa.

Työturvallisuuslakiin ja rikoslakiin tehtäisiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin tehtävien muutosten johdosta tarpeelliset säädöstekniset muutokset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020.

Sisällys

Esityksen pääasiallinen sisältö	1
Sisällys	2
Yleisperustelut	4
1 Johdanto	4
2 Nykytila	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	4
Lainsäädäntö	4
Vapaaehtoinen maanpuolustus käytännössä	6
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	7
Ruotsi	7
Norja	7
Tanska	8
Viro	8
2.3 Nykytilan arviointi	8
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3.1 Tavoitteet	10
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot	10
3.3 Keskeiset ehdotukset	13
4 Esityksen vaikutukset	14
4.1 Taloudelliset vaikutukset	14
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	15
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	16
5 Asian valmistelu	16
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	17
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	17

6 Riippuvuus muista esityksistä.....	17
Yksityiskohtaiset perustelut	19
1 Lakiehdotusten perustelut	19
1.1 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta	19
1.2 Laki ampuma-aselain muuttamisesta annetusta laista	32
1.3 Laki työturvallisuuslain muuttamisesta annetusta laista	33
1.4 Laki rikoslain muuttamisesta annetusta laista.....	33
2 Voimaantulo.....	33
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	33
Lakiehdotukset.....	38
vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta	38
ampuma-aselain muuttamisesta	44
työturvallisuuslain 6 §:n muuttamisesta	45
rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta.....	46
Rinnakkaistekstit	47
vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta	47
ampuma-aselain muuttamisesta	58
työturvallisuuslain 6 §:n muuttamisesta	63
rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta.....	64

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Ehdotuksessa esitetään vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaan lainsäädäntöön muutoksia, joilla sotilaallinen koulutus säädettäisiin yksin Puolustusvoimien tehtäväksi ja jolla tarkennettaisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä antaman koulutuksen sisältöä. Lainsäädäntömuutoksilla pyritään myös säätämään tarkemmin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämänsä toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta. Tarkennuksia esitetään myös tehtäväksi puolustushallinnon viranomaisten antamaan tukeen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja maanpuolustusjärjestöille sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainväliseen koulutukseen. Esitettyjen muutoksien taustalla on pidetty Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antaman koulutuksen nykytilaa ja tähän nykytilaan ei esitetä kohdistuvaksi merkittäviä muutoksia.

Työryhmän tehtävänä on ollut laatia puolustusministeriön työryhmän 20.12.2017 jättämässään mietinnössä esittämien muutosehdotusten vaatimat lainsäädäntöä koskevat muutosehdotukset. Muut selvitystyössä esiin tulleet kehittämiskohteet, kuten vapaaehtoisten käytön tehostamista Puolustusvoimien antamassa virka-avussa koskevat kehitystarpeet, on tarkoitettu käsitellä toisen hankkeen yhteydessä.

Edellä mainitun työryhmän mietinnön esitys perustuu uuteen malliin vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestämisestä. Tämän mallin toteutumisen taloudelliseksi kriteereiksi asetettiin lisärahoituksen osoittaminen. Kustannuksen nousu on 6,5 miljoonaa euroa vuodessa. Kyseinen lisämääräraha sisältää 40 henkilötyövuoden lisäpanostuksen Puolustusvoimiin ja 23 henkilötyövuoden lisäyksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseen. Kyseisillä henkilöstölisäyksillä on tarkoitus tehostaa sotilaallisen koulutuksen nousujohteisuutta erityisesti paikallisjoukkojen näkökulmasta ja kehittää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta enemmän sotilaallista koulutusta tukeväksi. Lisäyksellä tuetaan myös vapaaehtoisten rekrytointia Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen poikkeusolojen tehtäviin sekä ohjauksen ja valvonnan toteuttamista.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Lainsäädäntö

Vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta säädetään vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (556/2007). Laissa säädetään muun muassa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ja muun vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan sisällöstä, organisoinnista ja valvonnasta sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen organisaatiosta ja julkisista hallintotehtävistä.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 1 §:n mukaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkoituksena on kehittää kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää maanpuolustuskykyä. Lain 2 §:ssä säädetään vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvasta sotilaallisesta koulutuksesta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevasta koulutuksesta. Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan pykälän mukaan Puolustusvoimien aseilla, ampumatarvikkeilla

tai räjähteillä tapahtuvaa sotilaallisten taitojen sekä joukon yhteistoiminnan kehittämistä sodassa tai muissa aseellisissa selkkauksissa toimimista varten. Sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitetaan puolestaan muuta vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta.

Lain 3 §:n mukaan vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta ja siihen kuuluvien toimintojen yhteensovittaminen kuuluu puolustusministeriön hallinnonalaan. Puolustusministeriön tehtävänä on pykälän mukaan vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen ohjaus ja valvonta. Puolustusvoimien pääesikunnan tehtävänä on puolestaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kuuluvien sotilaallisten tehtävien johto sekä muun toiminnan ohjaus, tukeminen ja valvonta.

Lain 4 §:ssä säädetään vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnasta, jonka tehtävänä on vapaaehtoisen maanpuolustuksen yhteensovittamista, ohjaaminen ja kehittäminen. Valtioneuvosto määrää neuvottelukunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen eduskunnan kulloiseksikin toimikaudeksi. Neuvottelukunnan kokoonpanossa on otettava huomioon eduskunnassa vallitsevat parlamentaariset voimasuhteet.

Lain 3 luvussa säädetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksestä, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarkoituksena on lain 6 §:n mukaan maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on lain 7 §:n mukaan 1) järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta, 2) kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä 3) ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta. Julkisten hallintotehtävien hoitamista varten Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnetään valtionavustusta.

Edellä mainittujen julkisten hallintotehtävien lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi järjestää turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta sekä tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin maanpuolustuksen hyväksi siten kuin sen säännöissä määrätään. Kyseisestä koulutustoiminnasta on vakiintuneesti käytetty ilmaisua varautumis- ja turvallisuuskoulutus. Tältä osin kyse on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vapaasta yhdistystoiminnasta ja siihen kuuluva koulutus rahoitetaan kokonaisuudessaan osallistumismaksuilla ja muulla yksityisellä rahoituksella.

Lain 4 luvussa säädetään tarkemmin vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen järjestämisestä. Luku sisältää säännökset muun muassa sotilaallisen koulutuksen sisällöstä, koulutuksessa käytettävistä harjoitusalueista ja välineistä sekä osallistumisoikeudesta harjoituksiin. Lisäksi luvussa säädetään vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen kouluttajien ja kouluammuntojen johtajien kelpoisuusvaatimuksista ja hyväksymisestä. Edelleen luvussa on säännöksiä sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä. Käytännössä sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältöä määritetään luvussa sen sisältöä koskevien rajoitusten kautta.

Lain 5 luku sisältää säännökset muusta vapaaehtoisesta maanpuolustustoiminnasta, johon kuuluu muun muassa virka-aputehtävissä avustamista sekä muita valmius- ja varautumistehtäviä. Lain 6 luvussa säädetään vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen osallistumista koskevista sitoumuksista ja 7 luvussa sitoumuksen antaneiden henkilöiden oikeuksista velvollisuuksista sekä sotilaalliseen koulutukseen osallistuvien henkilöiden taloudellisista ja sosiaalisista etuuk-

sista. Luvussa säädetään myös valtion vahingonkorvausvelvollisuudesta sotilaallisessa koulutuksessa sattuneista vahingoista. Lain 8 luvussa säädetään vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvistä henkilörekistereistä.

Puolustusvoimien roolista vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestämisessä säädetään myös puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:ssä, jonka mukaan Puolustusvoimien yhtenä tehtävänä on vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen. Tämän lisäksi puolustusvoimista annetun lain 6 §:n mukaan Puolustusvoimat ohjaa, tukee ja valvoo vapaaehtoisista maanpuolustusta siten kuin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädetään.

Vapaaehtoinen maanpuolustus käytännössä

Maanpuolustuskoulutusyhdistys on perustettu vuonna 1993 ennen kuin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta oli voimassa nimenomaista lainsäädäntöä. Yhdistyksen lakisääteisistä tehtävistä säädettiin ensimmäistä kertaa edellä kuvatulla tavalla vuonna 2007 ja puolustusvoimauudistuksen yhteydessä yhdistyksen toimintaa suunnattiin paikallispuolustusjoukkojen kouluttamiseen. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on tällä hetkellä yhteensä 15 jäsenjärjestöä, jotka tuottavat merkittävän osan vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvasta koulutuksesta. Puolustusvoimat ohjaa reservin koulutusta määrittelemällä Puolustusvoimien sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestöjen tehtävät ja vastuut.

Puolustusvoimien järjestämiin vapaaehtoiisiin harjoituksiin osallistuu vuosittain noin 3 700 reserviläistä, minkä lisäksi Puolustusvoimat tilaa vapaaehtoisista sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä paikallisjoukkojen suorituskyvyn kehittämiseksi. Tilaussopimuksen perusteella Maanpuolustuskoulutusyhdistys tuottaa vuosittain sotilaallista koulutusta noin 10 500:lle sodanajan joukkoon kuuluvalla reserviläiselle. Puolustusvoimille tuotettava sotilaallinen koulutus muodostaa noin 30–40 prosenttia kaikesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tuottamasta koulutuksesta. Vapaaehtoinen sotilaallinen koulutus on osallistujille maksutonta.

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistys tuottaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta vuosittain noin 25 000 henkilölle sekä muuta varautumis- ja turvallisuuskoulutusta noin 18 000 henkilölle. Sotilaallisia valmiuksia palvelevasta koulutuksesta sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutuksesta voidaan periä osallistujilta maksu. Merkittävä osa erityisesti varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen osallistuvista on naisia.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on järjestänyt sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena Puolustusvoimien eri puolustushaarojen, aselajien ja toimialojen eri tasoisia ja eri kohderyhmille tarkoitettuja kursseja. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksessa Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestää paikallisjoukkoihin sitoutuneille tai niihin sitoutumista harkitseville reserviläisille koulutusta, jonka tarkoituksena on joukon osaamisen kehittäminen sekä joukkoihin rekrytointi. Sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena järjestetään myös lähitaistelukoulutusta, kyber-koulutusta ja julkisten lähteiden tiedustelua koskevaa koulutusta. Sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annetaan myös reserviläisten kenttäkelpoisuuden kehittämiseen tähtäävää koulutusta, kuten ammuntaa, marsseja, jotoksia, juoksua ja lihaskuntoharjoituksia. Sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa on hyödynnetty koulutuksen tukena myös erilaisia virtuaalisia koulutusympäristöjä, simulaattoreita ja kansainvälistä koulutusyhteistyötä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys on järjestänyt varautumis- ja turvallisuuskoulutuksena erilaisia kursseja koskien maastotaitoja, erätaitoja ja selviytymistä sähköttä. Varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen kuuluvat myös niin sanotut Intti tutuksi –kurssit, jossa nuorilla ja muilla asepalvelusta suorittamattomilla on mahdollisuus tutustua varusmiespalveluksen suorittamiseen.

Myös erityisesti naisille suunnatut asekäsittely- ampumataitoa kehittävät kurssit kuuluvat varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen kurssitarjontaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on edelleen järjestänyt varautumis- ja turvallisuuskoulutuksena arjenturvallisuutta koskevia kursseja, joilla on kehitetty osallistujien valmiutta ennakoida henkilökohtaista turvallisuuttaan uhkaavat tekijät ja selviytyä yleisimmistä arjen vaaratilanteista. Näitä kursseja on myös järjestetty erityisryhmiin kuuluville henkilöille. Varautumis- ja turvallisuuskoulutuksena on lisäksi järjestetty erilaisten tapahtumien, kuten Jukolan viestin ja Nuku Rauhassa –tapahtumien, järjestelyjä tukevia kursseja.

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus on suunnattu pääosin asepalveluksen suorittaneille henkilöille, siinä missä varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen pääpaino on naisissa ja nuorissa. Yhteensä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen osallistuu vuosittain noin 50 000 – 53 000 henkilöä, joista naisia on noin 10 000. Koulutusvuorokausia muodostuu vuosittain n. 80 000 – 90 000, josta sotilaallisen koulutuksen osuus on noin 20 000 – 28 000 vuorokautta, sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen osuus 35 000 – 42 000 vuorokautta ja varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen osuus noin 25 000 – 27 000 vuorokautta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Ruotsi

Vapaaehtoinen maanpuolustus katsotaan Ruotsissa kokonaismaanpuolustuksen osa-alueeksi ja siitä säädetään asetuksella vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet) ja asetuksella vapaaehtoisille maksettavista korvauksista (förordning (1994:523) om förmåner till frivilliga). Vapaaehtoista maanpuolustusta ohjaa osin Ruotsin puolustusvoimien pääesikunta ja osin kokonaisturvallisuuden kriisinhallintavirasto MSB (Myndigheten för samhällskydd och Beredskap). Vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitus tulee Ruotsissa pääosin puolustusbudjetista.

Kodinturvasta säädetään Ruotsissa erikseen kodinturva-asetuksella (hemvärnetsförordning (1997:146)). Kodinturvajoukot ovat osa paikallispuolustusta ja niiden pääasiallisena tehtävänä on kriittisen infrastruktuurin suojaaminen. Lisäksi kodinturvajoukkojen on pystyttävä tukemaan Ruotsin puolustusvoimien operatiivisia joukkoja eri tehtävissä, erityisesti suojaamalla toimintaa valmiutta kohotettaessa. Rauhan aikana kodinturvajoukot antavat tarvittaessa virka-apua muille viranomaisille.

Kodinturvajärjestelmän budjetti oli vuonna 2015 yhteensä noin 185 miljoonaa euroa. Järjestelmä tuotti noin 22 000 sotilasta, jotka muodostivat 46 prosenttia Ruotsin puolustusvoimien vahvuudesta. Kodinturvajoukkojen tuottamiseen sitoutui alle viisi prosenttia puolustusvoimien voimien palkatusta henkilöstöstä.

Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuvien henkilöiden on oltava Ruotsin kansalaisia. Kodinturvajoukkoihin hakeutuvasta henkilöstä tehdään lisäksi laaja turvallisuusselvitys.

Norja

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja kodinturvasta säädetään Norjassa puolustuslaissa (lov om verneplikt og tjeneste i Forsvaret, LOV-2016-08-12-77). Kodinturvajoukot toimivat Norjan puolustusvoimien komentajan alaisuudessa ja ovat luonteeltaan nopeasti perustettava valmiusjoukko. Kodinturvajoukkojen päätehtäviä ovat kansallinen kriisinhallinta, aluepuolustus paikall-

listasolla, tärkeiden kohteiden suojaaminen ja valvonta sekä siviiliyhteiskunnan tukeminen. Kodinturvajoukkojen sodanaikaiseen toimintaan kuuluisi myös vastarinnan jatkaminen maan miehityksessä osissa.

Kodinturvajoukkoihin tuotetaan vuosittain noin 4 500 kodinturvareserviläistä. Operatiivisiin yksiköihin hakeutuvalta edellytetään suoritettua varusmiespalvelusta ja nuhteettomuutta. Valintaprosessi sisältää turvallisuusselvityksen sekä fyysistä kuntoa, asennetta ja motivaatiota mitaavia testejä. Kodinturvajoukkojen vuosittaiset määrärahat ovat noin 130 miljoonaa euroa ja ne sisältyvät Norjan puolustusbudjettiin.

Kodinturva ylläpitää Norjassa lisäksi vapaaehtoista kodinturvanuorisjärjestöä (Heimevern-sungdomen) 16–21-vuotiaille nuorille, jotka saavat järjestössä tietoa maanpuolustuksesta ja kodinturvasta.

Tanska

Kodinturvasta säädetään Tanskassa kodinturvalaissa (Bekendtgørelse af lov om hjemmeværnet hjemmeværn, LBK nr 198 af 09/02/2007). Kodinturva osallistuu maa-, meri- ja ilmavoimien tehtävien täyttämiseen ja sitä ohjaa Tanskan puolustusministeriö. Merivoimakodinturva osallistuu merialueiden valvontaan sekä pelastus- ja ympäristönsuojelutehtäviin. Ilmavoimakodinturva puolestaan suorittaa etsintöjä, valvontaa, tiedustelua ja kuljetustehtäviä sekä tukee ilmavoimia suojaamalla ja valvomalla lentotukikohtia.

Kodinturvajoukkoihin voivat Tanskassa hakeutua 18 vuotta täyttäneet Tanskan kansalaiset ja muut henkilöt, jotka ovat asuneet Tanskassa vähintään viiden vuoden ajan. Ellei henkilöllä ole aiempaa sotilaskoulutusta, hänen on suoritettava sotilaallinen peruskoulutus ensimmäisen kolmen palvelusvuoden kuluessa.

Tanskan kodinturvajoukkojen määrärahat ovat noin 60–70 miljoonaa euroa vuodessa ja ne sisältyvät puolustusmäärärahoihin.

Viro

Vapaaehtoista maanpuolustusta harjoitetaan Virossa suojeluskunnassa, joista säädetään suojeluskunnasta annetussa laissa (kaitseliidu seadus, 2013). Laissa säädetään suojeluskuntien harjoittelusta, sodan ajan joukkojen tuottamisesta ja perustamisesta, suojeluskunnan vartiointitehtävistä, muiden hallinnonalojen tukemisesta sekä nuorisotyöstä. Suojeluskunnan sodan ajan organisaatio ja siihen liittyvä koulutus toimii Virossa suoraan puolustusvoimien komentajan alaisuudessa.

Suojeluskunta toimii Virossa paikallispuolustuksen tehtävissä ja antaa virka-apua muille viranomaisille. Lisäksi suojeluskunta kouluttaa sotilaita sissitoimintaan. Suojeluskunnan aktiivijäsen on oltava 18 vuotta täyttänyt Viron kansalainen. Lisäksi suojeluskuntaan voi kuulua 7–18-vuotiaita nuorisojäseniä. Suojeluskunnan jäseneksi hakeudutaan suosittelijamenettelyn kautta.

Suojeluskunta saa noin 98 prosenttia rahoituksestaan Viron puolustusmäärärahoista. Lisäksi suojeluskunnalla on muun muassa kiinteistöjen vuokraamisesta saatavia tuloja ja jäsenmaksutuloja.

2.3 Nykytilan arviointi

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa tarkoitettu vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus viittaa Puolustusvoimien järjestämään ja osin Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä

tilaamaan sotilaalliseen koulutukseen, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen ja varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen sekä maanpuolustusjärjestöjen järjestämään koulutukseen. Julkisia hallintotehtäviä näistä ovat sotilaallisen koulutuksen antaminen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen antaminen.

Voimassa olevassa laissa säädetään täsmällisesti ainoastaan sotilaallisen koulutuksen sisällöstä. Sotilaallinen koulutus on itsessään jaettu vielä sellaiseen sotilaalliseen koulutukseen, jota Puolustusvoimat saa antaa ainoastaan itse ja sotilaalliseen koulutukseen, jota se saa tilata Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ei ole määritelty laissa muuten kuin toteamalla, että se on muuta kuin sotilaallista koulutusta. Näin ollen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältö jää epäselväksi myös suhteessa varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen sekä maanpuolustusjärjestöjen järjestämään koulutukseen. Puolustusvaliokunnan mietinnössä (3/2006 vp) sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksella on tarkoitettu esimerkiksi suunnistus- ja karttajarjoituksia. Jaksosta 2.1 voidaan päätellä, että sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena annetaan laajasti monimuotoista koulutusta, joka on kuitenkin sisällöltään puolustusvaliokunnan esimerkkiä merkittävästi laaja-alaisempaa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama sotilaallinen ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus on koettu puolustushallinnossa hyödylliseksi lisäksi tukemaan Puolustusvoimien päätehtävänä antamaa sotilaallista koulutusta, vaikka Suomen puolustusratkaisu ei miltään osin perustu vapaaehtoisuuteen. Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen kouluttajien asema on vakiintunut vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain voimassaoloaikana Puolustusvoimia hyödyttävällä tavalla. Koulutustoiminnan monimuotoistuminen ja sille asetetut tavoitteet yhdessä lain käsitteiden epämääräisyyden kanssa edellyttävät kuitenkin lain määritelmien tarkentamista sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja vapaaehtoisten hyödyntämistä entistä merkittävämmällä ja Puolustusvoimien sotilaallista koulutusta tukevalla tavalla.

Pohjoismaita ja Viroa koskevasta vertailusta voidaan havaita, että vertailumaissa vapaaehtoisten hyödyntäminen on erilaista Suomeen verrattuna. Vertailumaissa vapaaehtoisten toiminta on organisoitu osaksi kyseisen maan asevoimia, lähtökohtaisesti omaa puolustushaaraa vastaavaksi osaksi. Vapaaehtoisesti toimintaan hakeutuneista on muodostettu poikkeusolojen joukkoja, jotka harjoittelevat myös tällaisena yhtenäisenä joukkona. Näiden joukkojen varustaminen, harjoittaminen ja muu ylläpitäminen rahoitetaan puolustusbudjetista ja rahalliset panostukset ovat selvityksen perusteella moninkertaiset verrattuna Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustuksen määrään.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, jolla ei ole omia joukkoja ja jonka sotilaallista osaamista ja toimintakykyä koskeva koulutustoiminta on Puolustusvoimia rajoitetumpaa. Näillä perusteilla Maanpuolustuskoulutusyhdistys eroaa nykytilassaan ja sille suunnitellun roolin osalta merkittävästi vertailumaissa olevista järjestelmistä. On kuitenkin huomionarvoista panna merkille, että vertailumaissa vapaaehtoisille on annettu merkittävästi laajempi toimintavapaus vapaaehtoisen maanpuolustuksen alalla. Tästäkin näkökulmasta arvioiden Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja erityisesti sen toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten reserviläisten roolin ja vastuun kasvattaminen on kansainvälisestikin arvioiden perusteltua.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten itsenäisen roolin kasvattamisen vastapainona tulee olla puolustushallinnon ohjauksen ja valvonnan tehostaminen samassa suhteessa. Puolustushallinnon tulee ohjauksellaan varmistaa, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys tuottaa erityisesti sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena sellaista koulutusta, joka on suoraan hyödynnettävissä Puolustusvoimien toiminnassa. Valvonnan osalta on varmistettava, että koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja Puolustusvoimien normeja. Ohjaus ja valvonta tulee toteuttaa siten tehokkaasti, että niiden kohdentamisessa otetaan huomioon toiminnan laatu ja laajuus.

Toisin sanoen ohjauksen ja valvonnan tulee olla vaikuttavaa ja niiden oikea on tapahduttava harkiten.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen nykyisen muotoinen kansainvälinen yhteistyö eri maiden sotilasorganisaatioiden kanssa on vilkasta. Erityisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja Viron Kaitseliitin välillä on tehty tiivistä yhteistyötä. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälinen toiminta vaihtelee erilaisiin kilpailuihin ja vierailuihin osallistumisesta aina enemmän sotilaallisia valmiuksia kehittävän koulutuksen antamiseen ja siihen osallistumiseen. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen luonteesta johtuen tulisi tällaiseen koulutukseen osallistumisesta ja koulutuksen antamisesta ulkomailla tai ulkomaan kansalaisille säätää lailla.

Puolustusministeriön laatimissa vapaaehtoista maanpuolustusta koskevissa selvityksissä on ilmennyt tarpeita muuttaa vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa lainsäädäntöä. Esimerkiksi vapaaehtoisten aiempaa tehokkaampi hyödyntäminen virka-avussa on yksi selvityksissä esille noussut kehittämiskohde. Tässä esityksessä on kuitenkin huomioitu ainoastaan vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan kehittämismallin, joka esiteltiin puolustusministeriön 20.12.2017 julkaisemassa selvityksessä, edellyttämät välttämättömät muutostarpeet.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on kehittää vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta valtioneuvoston puolustusselonteon kirjausten mukaisesti ja selkeyttää voimassa olevaa lainsäädäntöä säätämällä nykyistä täsmällisemmin muun muassa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen sisällystystä, Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvistä tehtävistä sekä toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta.

Selonteon mukaan maanpuolustustahtoa ylläpidetään asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella ja tukemalla vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Maanpuolustuskoulutusyhdistystä kehitetään Puolustusvoimien strategisena kumppanina pohjoismaisten toimintaperiaatteiden mukaisesti. Myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset varmistetaan.

Tavoitteena on siirtää vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen antaminen ainoastaan Puolustusvoimien tehtäväksi. Maanpuolustuskoulutusyhdistystä kehitettäisiin poikkeusolojen osastamista ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutusta antavana organisaationa.

Uudistuksella lisättäisiin Puolustusvoimien paikallisjoukkojen suorituskykyä sekä hyödynnettäisiin entistä paremmin reserviläisten osaamista.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Valtioneuvoston puolustusselonteon lähtökohtana on, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen mahdollisuuksia suorituskyvyn tuottajana voidaan tehostaa ja sen vaikuttavuutta kansallisessa puolustuksessa ja virka-avun tukemisessa lisätä.

Valmistelussa on harkittu vaihtoehtoisia ratkaisumalleja tavoitteiden toteuttamiseksi. Voimassa oleva laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta on vuodelta 2007. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia vähäisiä tarkistuksia. Aikataulu-

syistä lain kokonaisuudistus ei kuitenkaan ole mahdollista, vaan lainsäädännön ajanmukaistaminen ja muu jatkokehittäminen toteutetaan vaiheittain.

Selonteon mukaan tavoitteena on muun muassa vahvistaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa virka-aputehtävissä. Vireillä olevien erityisesti virka-apua koskevien muiden lainsäädäntöhankkeiden vuoksi esityksessä ei myöskään ehdoteta muutoksia sääntelyyn, joka koskee vapaaehtoisten osallistumista virka-aputehtäviin. Sisäministeriössä on vireillä lainsäädäntöhanke, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus muutoksista, jotka ovat tarpeen Puolustusvoimien virka-apua poliisille koskevien säännösten ajantasaistamiseksi. Myös reservipoliisijärjestelmän uudistamista koskevassa sisäministeriön lainsäädäntöhankkeessa selvitetään vaikutuksia Puolustusvoimien antamaan virka-apuun.

Valmistelussa päädyttiin lopulta malliin, jossa vapaaehtoisen maanpuolustukseen kuuluva sotilaallisen koulutuksen järjestäminen siirrettäisiin kokonaan Puolustusvoimille. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtäviksi jäisivät tällöin Puolustusvoimien antaman sotilaallisen koulutuksen tukeminen sekä sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus, perehdytyskoulutus sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutus.

Esityksessä ehdotetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisen koulutuksen järjestämistä koskevan julkisen hallintotehtävän kumoamista. Puolustusvoimat ei jatkossa voisi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille reserviläisille hankkimalla koulutuspalveluja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä vaan ainoastaan järjestämällä omia vapaaehtoisia harjoituksia. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtäviksi jäisivät edelleen sen muut laissa säädetyt julkiset hallintotehtävät, joita myös sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisällön osalta laajennettaisiin, sekä muut tehtävät.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämästä sotilaallisia valmiuksia palvelevasta koulutuksesta nykyistä täsmällisemmin. Tässä koulutuksessa voitaisiin ehdotuksen mukaan käyttää Puolustusvoimien omistamia ampuma-aseita ja kalustoa muuhun kuin ampumakoulutuksen järjestämiseen. Edellytyksenä olisi, että ampuma-aseiden käsittely tapahtuisi Puolustusvoimien alueilla, ja että aseiden luovutus tapahtuisi henkilökohtaisesti Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvalta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle. Koulutuksen jälkeen aseet olisi siirrettävä takaisin Puolustusvoimien hallintaan. Näin ollen koulutus voisi tapahtua turvallisesti ilman Puolustusvoimien palveluksessa olevan henkilön paikalla oloon perustuvaa johtoa ja valvontaa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtävien muuttaminen vaikuttaisi myös Puolustusvoimien tehtäviin ja organisaatioon. Vapaaehtoisten koulutuksen organisointi Puolustusvoimissa voisi jatkossa tapahtua uudessa hallintoyksikössä, tai koulutuksen järjestäminen voitaisiin jollain muulla tavalla sulauttaa osaksi Puolustusvoimien nykyistä organisaatiota. Vapaaehtoisten tehtävät osana Puolustusvoimien suorituskykyä voisivat laajentua esimerkiksi koulutus- ja valmiusasioissa.

Esitys edellyttää sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen että Puolustusvoimien voimavarojen tarkastelua. Sillä tavoiteltaisiin järjestelmien, toimintaperiaatteiden ja voimavarojen laajaa hyödyntämistä.

Ensimmäisessä esiselvityksessä valmistelun aikana arvioitiin yhtenä vaihtoehtona Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen strategisen kumppanuuden kehittämistä yhdistyksen nykyisten lakisääteisten tehtävien puitteissa. Tätä vaihtoehtoa on päätetty toteuttaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen jatkokehittämisen rinnalla. Kyseistä vaihtoehtoa ei kuitenkaan pidetty yksistään riittävänä, vaan tarpeelliseksi katsottiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen

tarjoamien koulutuskokonaisuuksien kehittämistä puolustushallinnon tarpeita paremmin tukeviksi.

Voimassa olevaa sääntelyä voitaisiin kehittää myös siten, että vapaaehtoisten osaamista hyödyntää laajemmin Puolustusvoimien tilaamissa harjoituksissa ja ammunnoissa. Reserviläisten mahdollisuuksia toimia Puolustusvoimien johtamissa taisteluammunnoissa kouluttajina ja varohenkilöinä voisi olla mahdollista laajentaa, kun ammunta tapahtuu sotilasviranomaisen johdon alaisena ja Puolustusvoimien ohjauksessa. Nämä kehittämistoimet perustuvat kuitenkin merkittävässä määrin Puolustusvoimien kertausharjoituksiin käytettävissä olevien varojen riittävyyteen, eikä vapaaehtoisten hyödyntämiseen.

Esivalmisteluvaiheessa on lyhyesti käsitelty myös vaihtoehtoa, jossa perustettaisiin kokonaan uusi viranomainen huolehtimaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle kuuluvista julkisista hallintotehtävistä. Kokonaan uuden viranomaisen perustamiseen ja toimintaan liittyvät kustannukset olisivat kuitenkin suuria suhteessa uudistuksella saavutettaviin hyötyihin. Viranomaisen perustaminen ei poistaisi myöskään tarvetta tukeutua vapaaehtoisten koulutuksen järjestämisessä edelleen Puolustusvoimien henkilöstöön, materiaaliin, tiloihin ja alueisiin.

Esityksen alajaksossa 2.2 selvitetään vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestelyitä muissa Pohjoismaissa ja Virossa. Tarkastelluissa maissa vapaaehtoinen maanpuolustus on järjestetty yhteneviä periaatteita noudattaen ja toiminta on, kuten Suomessakin, lailla säädettyä. Toiminnalla on vahva asema erityisesti paikallispuolustuksessa, muiden viranomaisten tukemisessa sekä kokonaisturvallisuutta edistävässä maanpuolustuskoulutuksessa. Vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistujilta edellytetään pääsääntöisesti 18 vuoden ikää ja oman maan kansalaisuutta, mutta myös nuorille suunnattua toimintaa järjestetään.

Muissa Pohjoismaissa ja Virossa vapaaehtoinen sotilaallinen maanpuolustus on organisoitu kodinturvajoukko-organisaatioksi, joka Tanskaa lukuun ottamatta on asevoimien komentajan alainen. Tanskassa kodinturvajoukko-organisaatio on normaalioloissa puolustusministeriön alaisuudessa, mutta se valmistaudutaan poikkeusoloissa alistamaan asevoimien komentajalle.

Tarkasteltujen maiden vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitus muodostuu pääosin puolustusbudjetista. Rahoitus on vertailumaissa suuruudeltaan kansalliseen vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitukseen nähden merkittävästi suurempi. Osallistuminen vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön on vertailumaissa maksutonta, minkä lisäksi osallistujan välittömät kulut korvataan.

Pohjoismaissa ja Virossa kodinturvajoukot muodostavat oman puolustushaaransa. Ne toimivat osana kyseisten maiden asevoimia ja vastaavat omasta operatiivisesta suunnittelustaan ja joukkojensa käytöstä. Maanpuolustuskoulutusyhdistys poikkeaa tältä osin merkittävästi vertailumaiden kodinturvajärjestelmistä. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, jolla ei ole johdossaan verrokkimaita vastaavalla tavalla sodanajan joukkoja. Maanpuolustuskoulutusyhdistykseen kohdistuvat puolustushallinnon tarpeet liittyvät enemmän yksilöiden kouluttamiseen ja maanpuolustustahdon ylläpitämiseen, kuin sodan ajan joukkojen muodostamiseen ja tätä koskevaan operatiiviseen suunnitteluun.

Kodinturvajoukkojen aseet säilytetään pääosin vertailumaissa yksityisten henkilöiden kotona lukuun ottamatta Ruotsia, jossa noin 25 %:lla aktiiveista on Puolustusvoimien aseet kotona, ja Tanskaa, jossa ollaan kuitenkin palaamassa aseiden kotisäilytykseen. Vertailumaissa ainoastaan Virossa Kaitseliitilla on aselupien myöntämistehtävä. Valtioneuvoston puolustusselonteosta antamassaan mietinnössä (PuVM 4/2017 vp, s.15) puolustusvaliokunta on pitänyt pois suljettuna ajatusta, että Puolustusvoimien aseistusta luovutettaisiin reserviläisten kotona säilytettäväksi. Tästä johtuen ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena tai edes tarpeellisena arvioida

Puolustusvoimien ampuma-aseiden säilyttämistä aktiivisten reserviläisten kotona, varsinkin kun heillä on mahdollisuus saada yksityishenkilöinä aselupia harjoitteluun käytettäviin ampuma-aseisiin.

Suomessa nykyisen vapaaehtoisen maanpuolustuksen muuttaminen itsenäiseksi paikallispuolustuksen ja virka-avun toimijaksi edellyttäisi lainsäädännöllisten muutosten ohella myös uusia voimavaroja. Toiminnan käynnistäminen ja operatiivisen toimintavalmiuden saavuttaminen veisi useita vuosia, eikä tarvetta kodinturvajärjestelmälle ole valmistelun yhteydessä havaittu.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia. Esityksen taustalla on hallitusohjelman kirjaus vapaaehtoisten harjoitusten ja reservin omaehtoisen koulutuksen edellytyksen turvaamisesta. Valtioneuvoston puolustusselonteon mukaan tavoitteena on vahvistaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa paikallispuolustuksessa sekä virka-aputehtävissä.

Sääntelyä, joka koskee viranomaisten tehtäviä vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa, selkeytetäisiin. Puolustusministeriölle kuuluisivat edelleen vapaaehtoisen maanpuolustuksen yleinen ohjaus ja valvonta. Pääesikunnan tehtävänä olisi nimenomaan ohjata Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa ja valvoa lain noudattamista sekä johtaa vapaaehtoisia Puolustusvoimien virka-apu- ja pelastustehtävissä. Lakiin sisällytettäisiin uusi säännös Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja maanpuolustusjärjestöille antamasta tuesta, joka koskee asiantuntija-avun sekä alueiden ja materiaalin antamista. Myös lain soveltamista Rajavartiolaitokseen tarkennettaisiin.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisia hallintotehtäviä muutettaisiin. Yhdistyksen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvan sotilaallisen koulutuksen järjestämistehtävä kumottaisiin ja sotilaallisen koulutuksen antaminen jäisi ainoastaan Puolustusvoimien tehtäväksi. Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan Puolustusvoimien aseilla, ampumatarvikkeilla tai räjähteillä tapahtuvaa sotilaallisten taitojen sekä joukon yhteistoiminnan kehittämistä sodassa tai muissa aseellisissa selkkauksissa toimimista varten. Tällä hetkellä Puolustusvoimilla on oikeus antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille 18 vuotta täyttäneille henkilöille myös hankimalla koulutuspalveluja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antamasta sotilaallisia valmiuksia palvelevasta koulutuksesta. Sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitettaisiin sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittävää ampumakoulutusta ja muuta koulutusta, jota voitaisiin antaa korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolla. Vaikka koulutuksen päätarkoituksena on yksilön taitojen kouluttaminen, voi yksittäisen henkilön kouluttaminen yhdessä ryhmän muiden jäsenten kanssa olla tarpeen. Voimassa olevassa laissa joukon yhteistoiminnan kehittäminen on mahdollista ainoastaan Puolustusvoimien tilaamassa sotilaallisessa koulutuksessa.

Kuten nykyisinkin, koulutusta annettaisiin ainoastaan 18 vuotta täyttäneille tai sitä vanhemmille. Puolustusvoimien omistamia aseita ja kalustoa saataisiin käyttää muussa kuin sotilaallisissa valmiuksia palvelevassa ampumakoulutuksessa. Sen sijaan Puolustusvoimien ampumatarvikkeita tai räjähteitä ei olisi mahdollista käyttää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämässä koulutuksessa. Puolustusvoimien aseiden ja kaluston käyttö olisi mahdollista ainoastaan Puolustusvoimien alueilla. Aseiden ja kaluston luovutus tapahtuisi henkilökohtaisesti virkavastuussa olevalle Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle.

Ampumakoulutusta lukuun ottamatta Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi järjestää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta myös ulkomaalaisille. Koulutuksen tulisi tällöin kehittää myös koulutusta antavien reserviläisten osaamista, ja sen tulisi olla Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista. Koulutuksen antaminen myös pelkästään Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun perusteella olisi mahdollista. Muun kuin Suomen kansalaisen osallistumiselle Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä antamaan koulutukseen tarvittaisiin pääesikunnan tai puolustusministeriön lupa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevaa ampumakoulutusta koskevat uudet säännösethdotukset sisältyvät samaan aikaan eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE /2018 vp ampuma-asetlain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ehdotetaan uutta julkista hallintotehtävää. Uudeksi tehtäväksi tulisi kehittää nuorten mahdollisuuksia tutustua maanpuolustukseen. Tällä tarkoitettaisiin koulutusta, jossa nuoria perehdytettäisiin varusmiespalveluksen sisältöön. Kursseilla voitaisiin esitellä myös muiden viranomaisten toimintaan. Perehdyttämiskoulutusta järjestettäisiin 16 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille. Koska kyse olisi julkisesta hallintotehtävästä, kurssit olisivat osallistujille maksuttomia. Näin parannettaisiin nuorten tietoa maanpuolustuksesta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen oikeudesta antaa koulutusta ulkomailla otettaisiin lakiin nimenomaiset uudet säännökset. Ulkomailla annettavan koulutuksen tarkoituksena tulisi olla koulutusta antavien reserviläisten osaamisen kehittäminen. Edellytyksenä olisi, että koulutuksen antaminen olisi Suomen maanpuolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista. Koulutuksen antaminen myös pelkästään Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun perusteella olisi mahdollista. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen arvion vuoksi koulutuksen järjestämiseen tarvittaisiin puolustusministeriön lupa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen järjestäminen kokonaisuudessaan Puolustusvoimien tehtäväksi. Puolustusvoimat ei siten enää tilaisi sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Koska vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen kustannukset maksetaan kuitenkin molemmissa malleissa Puolustusvoimien määrärahoista, muutoksella ei olisi tältä osin vaikutusta valtion talousarvioon.

Laissa säädettäisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkiseksi hallintotehtäväksi sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestäminen. Yhdistyksen uudeksi julkiseksi hallintotehtäväksi säädettäisiin myös nuorille tarjottavan perehdytyskoulutuksen antaminen. Laissa ei kuitenkaan asetettaisi mitään tiettyä vähimmäistasoa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tai perehdytyskoulutuksen määrälle tai järjestettävien kurssien sisällölle. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kustannukset riippuvat siitä, kuinka paljon koulutusta järjestetään ja osittain myös siitä kuinka laadukasta koulutusta tarjotaan. Koulutuksen määrä ja laatu puolestaan ovat suoraan riippuvaisia siitä, kuinka paljon rahoitusta valtio toimintaan vuosittain ohjaa.

Valitun kehittämismallin tavoitteiden tehokas toteuttaminen edellyttää riittävän rahoituksen turvaamista. Tällä hetkellä arvio mallin tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavasta lisämääräraahasta on 6,5 miljoonaa euroa vuodessa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Puolustusvoimat on voimassa olevan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain aikana tilannut Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä sotilaallista koulutusta. Koulutus on tilattu kokonaisina kursseina, joiden sisällöt Puolustusvoimat on hyväksynyt. Kurssien tilaaminen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä on mahdollistanut Puolustusvoimien koulutusresurssin kohdistamisen muualle, sillä sotilaallisen koulutuksen kurssit eivät ole vaatineet Puolustusvoimien kouluttajien käyttämistä koulutuksen läpiviennissä. Vapaaehtoiset reserviläiskouluttajien huolehtiessa sotilaallisen koulutuksen käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta on Puolustusvoimille jäänyt vähemmän resursseja vaativa koulutuksen valvominen. Valvonta on kuitenkin tullut järjestää siten, että Puolustusvoimien valvontaa suorittava henkilö on läsnä koulutuksessa.

Esityksen mukaan sotilaallisen koulutuksen tilaaminen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä ei olisi Puolustusvoimille enää mahdollista. Puolustusvoimat kuitenkin ohjaisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa ja erityisesti sen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutusta. Tällä ohjauksella Puolustusvoimien tulisi varmistaa, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tuottaman sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältö tukee Puolustusvoimien sotilaallisen koulutuksen sisältöä. Sotilaallisen koulutuksen järjestämistä koskevan muutoksen osalta tulee huomata, että Puolustusvoimille jäisi lakiin mahdollisuus järjestää vapaaehtoisia harjoituksia. Puolustusministeriön vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan kehittämismallin mukaan Puolustusvoimien kertausharjoituksissa ja vapaaehtoisissa harjoituksissa hyödynnettäisiin harjoituttavaan joukkoon sijoitettuja reserviläisjohtajia koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Näitä reserviläisjohtajia ohjaisivat ja joukon koulutuksen suunnittelusta vastaisivat paikallisjoukkoihin sijoitettavat ammattisotilaat, joita koskevaa lisämäärärahaa on esitetty puolustusbudjettiin. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa toimivat yhdistyksen ja Puolustusvoimien kouluttamat vapaaehtoiset kouluttajat voitaisiin kutsua edellä mainittujen reserviläisjohtajien avuksi koulutuksen suunnitteluun ja läpiviintiin. Puolustusvoimat voisi siten hyödyntää nykyisellä tavalla vapaaehtoisen maanpuolustuksen piirissä osaamistaan kartuttaneita kouluttajia. Koska edellä mainitut kouluttajat kutsutaisiin Puolustusvoimien kertausharjoituksiin tai vapaaehtoisin harjoituksiin, heidän asemastaan tarvitsisi säätää poikkeavalla tavalla. Näin siitä syystä, että Puolustusvoimien mahdollisuutta käyttää asevelvollisia kyseisenlaisessa koulutustoiminnassa ei ole lainsäädännössä rajoitettu.

Esityksessä Puolustusvoimien ampuma-aseita koskeva valvonnan keventäminen vähentäisi Puolustusvoimien tarvetta asettaa erityisiä valvojia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen. Esitys ei kuitenkaan asettaisi Puolustusvoimille estettä valvoa sen ampuma-aseilla ja muulla materiaalilla annettavaa koulutusta. Koulutustoiminnan suunnittelu mahdollistaneekin jatkossa aiempaa tehokkaammin sotilaallisen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestämisen ajallisesti ja alueellisesti siten läheisesti, että sotilaallisessa koulutuksessa mukana oleva Puolustusvoimien henkilökunta voisi Puolustusvoimien tarpeelliseksi arvioimalla tavalla valvoa myös sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa käytettävää Puolustusvoimien materiaalia. Esityksen tarkoituksena on kuitenkin tehostaa vapaaehtoisten koulutusta ja Puolustusvoimien valvontaa, mistä johtuen valvojien asettaminen yksin sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen ei olisi esityksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista. Esityksessä on ylipäänsä pyritty tarkentamaan eri viranomaisten Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa koskevia ohjaus- ja valvontavelvollisuuksia. Tällä pyritään varmistamaan toiminnan riittävä ohjaus ja valvonta sekä välttämään päällekkäistä työtä.

Esityksessä Puolustusvoimia koskevia säännöksiä olisi tiettyjä erikseen säädettäväksi esitetyt poikkeuksia lukuun ottamatta tarkoitus soveltaa myös Rajavartiolaitokseen. Rajavartiolaitoksella olisi esityksestä ilmenevällä tavalla edelleen mahdollisuus Puolustusvoimien tavoin hyödyntää vapaaehtoisia harjoituksia sotilaallisen koulutuksen järjestämisen muotona. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ohjaus ja valvonta Rajavartiolaitosta ja sen antamaa sotilaallista koulutusta tukevalta osalta kuuluisi Rajavartiolaitokselle. Mikäli jonkin koulutuksen osalta ohjauksen ja valvonnan jakautumisessa olisi epäselvyyttä, ratkaistaisiin tällaiset tilanteet tapauskohtaisesti Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen ja tarvittaessa puolustusministeriön välisellä yhteistoiminnalla. Ehdotetun muutoksen voidaan katsoa selkeyttävän viranomaista tehtäväjakoja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ohjauksen ja valvonnan osalta.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että vapaaehtoinen maanpuolustus tukee nykyistä paremmin Puolustusvoimien tarpeita luomalla nousujohteisia ja mielekkäitä kurssikokonaisuuksia. Esityksen tavoitteena on myös parantaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestöjen mahdollisuuksia tehdä maanpuolustustyötä ja kokonaisturvallisuusajattelua tunnetuksi naisten ja nuorten keskuudessa. Esityksen mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen uutena julkisena hallintotehtävänä olisi tarjota nuorille perehdytystä maanpuolustukseen ja siihen liittyvien viranomaisten toimintaan. Muutoksen myötä nuorille tarjottavaan koulutukseen olisi mahdollista käyttää yksityisen rahoituksen lisäksi myös valtionavustuksia, mikä voi parantaa kurssien saatavuutta.

4.4 Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon

Maanpuolustukseen liittyvä lainsäädäntö tyypillisesti vaikuttaa enemmän miehiin kuin naisiin. Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen sisältyy kuitenkin myös vain naisille tarkoitettuja kursseja ja se on merkittävässä roolissa maanpuolustustyön tunnetuksi tekemisessä naisten keskuudessa.

Esityksellä ei olisi merkittäviä vaikutuksia eri sukupuolten kannalta. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi naisten osallistumista vapaaehtoiseen maanpuolustukseen koskevaa sääntelyä vaan turvataan naisten osallistumismahdollisuudet vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Naisilla, jotka eivät ole suorittaneet vapaaehtoista asepalvelusta, on mahdollisuus osallistua koulutukseen siten, että heidät voidaan sijoittaa kokonaisturvallisuuden eri tehtäviin.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen yhtenä nimenomaisena julkisena hallintotehtävänä säilyisi edelleen kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. Myös naisten osallistuminen Puolustusvoimien vapaaehtoisin harjoituksiin olisi vastaisuudessaakin mahdollista. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antamalla varautumis- ja turvallisuuskoulutuksella parannetaan osaamista yhteiskunnan normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa huomioiden naisten ja nuorten osallistumismahdollisuudet.

Vaikka esityksen yhtenä tavoitteena on lisätä Puolustusvoimien paikallisjoukkojen suorituskykyä sekä hyödyntää entistä paremmin reserviläisten osaamista, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtäviä koskevan sääntelyn selkeyttämisellä voidaan nähdä myönteisiä vaikutuksia myös naisille suunnatun maanpuolustuskoulutuksen kehittämiseen. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen perehdytyskoulutusta ehdotetaan yhdistyksen uudeksi julkisoikeudelliseksi tehtäväksi. Koska koulutuksen tukemiseksi voisi käyttää valtionapua, osallistumismaksuja voitaisiin alentaa ja sitä kautta lisätä naisten osallistumismahdollisuuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Puolustusministeri asetti 12.10.2017 työryhmän selvittämään vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestämistä. Työryhmän tehtävänä oli laatia selvitys vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvan sotilaallisen koulutuksen organisoinnista osaksi Puolustusvoimia ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen roolin kehittämistä sotilaallisia valmiuksia sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutusta antavana organisaationa. Työryhmä luovutti selvityksensä puolustusministerille 20.12.2017.

Puolustusministeri asetti 13.4.2018 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella tarvittavat säädösmuutosehdotukset vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön kehittämiseksi. Työryhmässä oli edustettuna puolustusministeriö, sisäministeriö, oikeusministeriö, Puolustusvoimat ja Maanpuolustuskoulutusyhdistys. Mietinnön valmistelun aikana kuultiin työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijaa mahdollisuudesta siirtää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vaapaeseen yhdistystoimintaan kuuluvia koulutussisältöjä valtionavustuksen piiriin. Lisäksi työryhmä järjesti 13.6.2018 kuulemistilaisuuden, johon oli kutsuttu reserviläisjärjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita. Kuulemistilaisuuteen osallistui noin 40 henkilöä.

Työryhmä luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun mietintönsä puolustusministerille 2.7.2018.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Sisäministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta. Muutoksella laitetaisiin voimaan aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2017/853) (jatkossa *asedirektiivi*). Kyseinen luonnos on ollut lausuntokierrokselle ja sitä koskevan jatkovalmistelun arvioidaan valmistuvan siten, että luonnos olisi tämän esityksen kanssa yhtä aikaa eduskunnassa. Luonnoksessa esitetään lisättäväksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin uusi 20 a – c §, joissa säädettäisiin sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena järjestettävän ampumakoulutuksen sisällöstä, näitä ammuntoja johtavista ja valvovista ammunnan johtajista sekä kyseisten ammunnan johtajien velvollisuuksista. Lisäksi luonnoksessa esitetään muutoksia vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 2 ja 13 §:ään.

Käsiteltäessä tätä esitystä tulee ottaa huomioon, että mikäli luonnoksessa säädettäisiin Puolustusvoimien tehtäväksi hyväksyä luonnoksen lausuntokierroksella olleen mallin mukaisessa 20 b §:ssä tarkoitettulla tavalla ammunnan johtajat, tulisi tämä säätää koko Maanpuolustuskoulutusyhdistystä koskevana tehtävänä yksin Puolustusvoimien tehtäväksi. Näin ollen esityksen 3 a §:ään tulisi tehdä 20 b §:ää koskeva poikkeus.

Edelleen esityksen kokonaisuuden ampuma-aseita koskevassa arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnoksen vaikutukset. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa voitaisiin käyttää Puolustusvoimien aseita niin sanotussa käsittely- ja käyttökoulutuksessa, jolloin niillä am-

puminen olisi kiellettyä. Puolustusvoimien aseiden käsittely olisi myös rajoitettu Puolustusvoimien alueille. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen mahdollisuus antaa ampumakoulutusta omistamillaan tai hallussaan olevilla muilla kuin Puolustusvoimien aseilla luotaisiin luonnoksella. Tämä luonnoksessa sotilaallisia valmiuksia palvelevaksi ampumakoulutukseksi nimetty koulutus voisi tapahtua luonnoksen mukaisesti kaikilla ammuntaan tarkoitetuilla alueilla.

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2018 vp), joka sisältää muutosehdotuksia myös vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin. Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi henkilötietojen käsittelyä koskevaa lain 8 lukua. Ehdotetuissa säännöksissä viitataan edelleen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Puolustusvoimilta tilaamaan koulutukseen. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimat ei enää tilaisi koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta

2 §. Voimassa oleva pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälä sisältää sotilaallisen koulutuksen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määritelmät. Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan voimassa olevassa säännöksessä sellaista sotilaallisten taitojen koulusta, joka annetaan Puolustusvoimien aseilla, ampumatarvikkeilla tai räjähteillä. Edelleen sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan joukon yhteistoiminnan kehittämistä sodassa tai muissa aseellisissa selkauksissa toimimista varten.

Puolustusvoimien tehtäviin kuuluu Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 kohdan c alakohdan mukaan sotilaskoulutuksen antaminen. Kyseisen säännöksen perusteella kaikenlaisen sotilaallisen koulutuksen antaminen kuuluu Puolustusvoimille. Voimassa olevassa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa sotilaallinen koulutus jakautuu sotilaalliseen koulutukseen, jota Puolustusvoimat voi tilata Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä ja sotilaalliseen koulutukseen, jota ainoastaan Puolustusvoimat voi antaa. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 17 §:n mukaan perusyksikköä suurempien joukkokonaisuuksien sotilaallinen koulutus, joukkojen operaatioihin valmentaminen ja taisteluammuntojen järjestäminen kuuluvat yksin Puolustusvoimille. Muuta sotilaallista koulutusta Puolustusvoimat voi voimassa olevan lain mukaan tilata Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa ei olisi enää tarpeen säätää sotilaallisen koulutuksen määritelmästä, koska esityksen mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys ei voisi jatkossa tuottaa kyseistä koulutusta Puolustusvoimille ja koska Puolustusvoimille kuuluisi edellä mainitulla tavalla sotilaallisen koulutuksen antaminen sen täydessä laajuudessaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävään järjestämästä sotilaallisista valmiuksista palvelevasta koulutuksesta säädettäisiin jatkossa 20 §:ssä.

3 §. *Puolustushallinnon viranomaiset ja niiden tehtävät.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin kuvaamaan paremmin sen sisältöä. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain tavoin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta vastaavista puolustushallinnon viranomaisista, niiden tehtävistä ja vapaaehtoista maanpuolustusta koskevasta viranomaisten ohjauksesta ja valvonnasta. Rajavartiolaitosta koskevat säännökset esitetään koottavaksi uuteen 3 a §:ään. Esityksen tavoitteena on tarkentaa ohjauksen ja valvonnan jakautumista koskevia säännöksiä eri viranomaisten kesken. Myös 20 §:ssä tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määritelmän täsmenmäinen edistäisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien ohjausta ja valvontaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puolustusministeriön vapaaehtoista maanpuolustusta koskevasta yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta. Yleisellä ohjauksella ja valvonnalla viitattaisiin perustuslain 68 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ministeriön tehtävään vastata toimialallaan hallinnon asianmukaisesta toiminnasta, eli kyseessä olisi informatiivinen säännös. Kyseistä momenttia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 1/1998 vp., s.119) todetaan, että hallinnon asianmukaisesta toiminnasta vastaaminen kattaa myös ministeriön alaistaan hallintoa koskevan ohjauksen ja valvonnan, jota kautta ministeriöhallinnolle tyypillinen parlamentaarinen luonne ulottuu myös alemmille hallinnon tasoille. Perustuslakivaliokunta on ratkaisukäytännössään katsonut, että tästä seuraa ministeriöille muun muassa mahdollisuus antaa hallinnon sisäisiä määräyksiä ilman erillistä laissa säädettyä toimivaltaa (PeV 42/2006 vp). Näin ollen puolustusministeriö voisi antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistystä velvoittavia hallinnon sisäisiä määräyksiä sen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen liittyvistä asioista.

Laki sisältää myös muita puolustusministeriön ohjausta ja valvontaa koskevia säännöksiä. Puolustusministeriö toimii voimassa olevan 11 §:n mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnettävän valtionavustuksen osalta valtionapuviranomaisena, jota koskevista tehtävistä säädetään valtionavustuslaissa (688/2001). Tämän lisäksi voimassa olevan 16 §:n mukaan puolustusministeriö ohjaa ja valvoo Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen taloudellista toimintaa. Kyseisen pykälän mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys on myös julkisten hallintotehtäviensä osalta valtiontalouden valvonnasta ja tarkastuksesta yleisesti vastaavien toimielinten valvonnan ja tarkastuksen alainen.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että pääesikunnan ohjauksesta ja valvonnasta säädettäisiin kyseisessä momentissa ja koko Puolustusvoimia koskevasta vapaaehtoisen maanpuolustuksen tukemisesta sekä vapaaehtoisten käyttämisestä virka-avussa säädettäisiin uudessa 4 momentissa.

Pääesikunnan ohjaustehtävään kuuluisi 7 §:n 1 momentissa määritellyn Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien koulutuksen aiheiden ja painopisteiden määrittäminen siten, että ne tukisivat Puolustusvoimien järjestämää sotilaallista koulutusta. Tästä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa koskevasta ohjaustehtävästä johtuen pääesikunnan tehtävänä olisi osallistua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustusta koskevien tulostavoitteiden asettamiseen ja niiden toteutumisen seurantaan puolustusministeriön tukena. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen ohjaaminen on säädetty Puolustusvoimien tehtäväksi Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 kohdan c alakohdassa ja 6 §:ssä.

Pääesikunnan valvontatehtävään kuuluisi sen valvominen, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestettävässä toiminnassa noudatetaan tämän lain säännöksiä. Ehdotetulla säännöksellä korostettaisiin sitä, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys kuuluisi sen julkisten hallintotehtävien osalta pääesikunnan välittömään valvontaan. Pääesikunnan valvonta koskisi sekä edellä mainitun ohjaustehtävän nojalla annetun ohjauksen käytännön toteuttamisen valvontaa, että toiminnan lainmukaisuuden valvontaa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen talouden ohjaus ja valvonta kuuluvat voimassaolevan lain 16 §:n mukaan puolustusministeriölle, mihin ei esitetä muutosta. Valvontatehtävän toteuttamiseksi pääesikunta voisi hyödyntää alaisiaan puolustushaaroja ja laitoksia eli koko Puolustusvoimien organisaatiota. Valvonnassa voitaisiin käyttää erilaisia tarpeelliseksi arvioitavia menetelmiä kuten toimintaa koskevia auditointeja, keskusteluja, raportointeja tai tarkastuksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Puolustusvoimien tehtävästä johtaa vapaaehtoisia Puolustusvoimien antamassa virka-avussa ja pelastustoiminnassa. Kyseinen johtotehtävä vastaa voimassa olevassa laissa olevaa 3 §:n 3 momentin mukaista säännöstä, jonka mukaan pääesikunnan tehtävänä on vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvien sotilaallisten tehtävien johto. Kyseiseen säännökseen on myös kuulunut Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilatun sotilaallisen koulutuksen johtaminen, jonka poistuessa jäljelle jäävien virka-aputehtävien johtamisesta otettaisiin selvyyden vuoksi säännös kyseiseen momenttiin. Vapaaehtoisten käyttämisestä Puolustusvoimien antamassa virka-avussa säädetään voimassa olevan lain 23 §:ssä ja Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (781/1980) 3 §:n 3 momentissa.

Puolustusvoimien tehtävänä olisi myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen. Puolustusvoimien antamasta tuesta säädettäisiin tarkemmin 22 g §:ssä. Puolustusvoimien antamasta tuesta säädetään myös Puolustusvoimista annetun lain 6 §:ssä. Säännöksen tarkoituksena olisi mahdollistaa tuen antaminen, mutta se ei miltään osin velvoittaisi Puolustusvoimia tuen antamiseen. Puolustusvoimat arvioisi aina tapauskohtaisesti antaako se tukipyynnön mukaiseen toimintaan tukea, mitä tukea annetaan ja missä laajuudessa.

3 a §. *Lain soveltaminen Rajavartiolaitoksessa.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä lain soveltamisesta Rajavartiolaitoksessa. Pykälään koottaisiin kaikki voimassa olevassa laissa olevat Rajavartiolaitosta koskevat soveltamisalasäännökset. Pykälällä pyritään myös tarkentamaan Rajavartiolaitoksen ja Rajavartiolaitoksen esikunnan oikeutta ja velvollisuutta ohjata, valvoa ja tukea Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sitä toimintaa, joka suoraan tukee Rajavartiolaitoksen koulutustavoitteita.

Pykälän mukaan kaikki Puolustusvoimia koskevat tämän lain säännökset koskisivat Rajavartiolaitosta ja pääesikuntaa koskevat säännökset Rajavartiolaitoksen esikuntaa. Rajavartiolaitos voisi siten jatkossakin hyödyntää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta rajavartiolain (578/2005) 3 §:n 3 momentissa ja 25 §:ssä säädettyyn sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvässä koulutuksessa Puolustusvoimia vastaavalla tavalla. Rajavartiolaitos toimisi tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa Puolustusvoimien tavoin puolustusministeriön alaisuudessa, koska vapaaehtoinen maanpuolustus kuuluu 3 §:ssä tarkoitettulla tavalla puolustusministeriön toimialaan.

Rajavartiolaitoksen esikunnan ohjaustehtävään kuuluisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tuottaman sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen aiheiden ja painopisteiden määrittäminen siten, että ne tukisivat Rajavartiolaitoksen järjestämää sotilaallista koulutusta. Tästä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa koskevasta ohjaustehtävästä johtuen Rajavartiolaitoksen esikunnan tehtävänä olisi osallistua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustusta koskevien tulostavoitteiden asettamiseen ja niiden toteutumisen seurantaan puolustusministeriön tukena. Tämä ohjaustehtävä koskisi Rajavartiolaitoksen esikuntaa vain siltä osin, kuin se hyödyntää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutuskykyä oman toimintansa tukena.

Rajavartiolaitoksen esikunnan valvontatehtävään kuuluisi sen valvominen, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa noudatetaan tämän lain säännöksiä. Ehdotetulla säännöksellä korostettaisiin sitä, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys kuuluisi sen julkisten hallintotehtävien osalta Rajavartiolaitoksen välittömään valvontaa. Rajavartiolaitoksen valvonta koskisi sekä edellä mainitun ohjaustehtävän nojalla annetun ohjauksen käytännön toteuttamisen valvontaa, että toiminnan lainmukaisuuden valvontaa. Valvontatehtävän toteuttamiseksi Rajavartiolaitoksen esikunta voisi hyödyntää erilaisia tarpeelliseksi arvioimiaan menetelmiä kuten toimintaa koskevia auditointeja, keskusteluja, raportointeja tai tarkastuksia. Tämä ohjaustehtävä koskisi Rajavartiolaitoksen esikuntaa vain siltä osin, kuin se hyödyntää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutuskykyä oman toimintansa tukena.

Pääesikunta ei ohjaisi ja valvoisi sellaista toimintaa, jonka ohjaus- ja valvontavastuu kuuluisi Rajavartiolaitoksen esikunnalle.

Vapaaehtoisten käyttämistä Puolustusvoimien virka-aputehtävissä koskevaa 23 §:ää sovellettaisiin ainoastaan Puolustusvoimiin.

6 §. *Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen tarkoitus.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta maanpuolustuksen järjestäjänä toimimisesta. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarkoituksena on voimassa olevan 1 momentin mukaan ollut ainoastaan valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä toimiminen. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys ja sille on lainsäädännössä annettu mahdollisuus antaa sellaista sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittävää koulutusta, jota muut kuin tämän tehtävän saaneet julkisoikeudelliset toimijat eivät voi antaa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutuksen järjestämisessä on suuri merkitys sen jäsenjärjestöillä ja näiden järjestöjen toimijoilla. Käytännön toiminnassa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että edellä mainittua julkisena hallintotehtävänä annettavaa koulutusta voi antaa ainoastaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja kaikki tällainen koulutus on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämää, vaikka

koulutuksen järjestelyissä toimivat olisivat esimerkiksi myös jonkin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestöjen henkilöjäseniä tai koulutus on järjestetty erityisesti jonkin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestön aloitteesta. Ehdotettu 1 momenttiin tehtävä lisäys on tästä syystä tarpeellinen. Muutos olisi tekninen, eikä sillä ole tarkoitus muuttaa voimassa olevaa oikeustilaa.

Pykälän 2 momenttiin esitetään lisättäväksi, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä voisi olla alueellisen ja paikallisen tason yksiköiden lisäksi myös valtakunnallisia yksiköitä. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen keskus toimisto on toiminut valtakunnallisena yksikkönä. Alueellisinä yksiköinä ovat toimineet Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiritoimistot ja paikallisina yksiköinä koulutuspaikat. Ehdotuksesta johtuen näitä toimielimiä koskeva nimenomainen säännös esitetään poistettavaksi 9 §:stä.

7 §. Tehtävät. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisia hallintotehtäviä koskevaa 1 momentti esitetään muutettavaksi sotilaallisen koulutuksen tuottamistehtävän poistamisen ja erinäisten lakia koskevien tarkennusten edellyttämien muutosten osalta.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdasta esitetään poistettavaksi maininta sotilaallisen koulutuksen järjestämisestä. Esityksen tarkoituksena on, että ainoastaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos voisivat jatkossa antaa sotilaallista koulutusta. Näin ollen kyseisten viranomaisten mahdollisuus tilata sotilaallisen koulutuksen koulutuskokonaisuuksia Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä esitetään poistettavaksi.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä olisi 1 kohdan mukaan järjestää 4 a luvussa tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta, 4 b luvussa tarkoitettuja perehdytyskursseja ja 4 c luvussa tarkoitettua kansainvälistä koulutustoimintaa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys kouluttaisi edelleen reserviläisistä ajantasaiset tiedot ja korkean osaamistason omaavia vapaaehtoisia kouluttajia yhteistoiminnassa Puolustusvoimien kanssa. Kouluttajien kouluttaminen voitaisiin toteuttaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena sekä Puolustusvoimien vapaaehtoisina harjoituksina ja kertausharjoituksina kuten nykyäänkin. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kouluttajat vastaisivat nykyisellä tavalla sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen suunnittelusta ja toimeenpanosta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijöiden johdolla. Puolustusvoimat voisi kutsua kouluttajia kertausharjoituksiin ja vapaaehtoisiin harjoituksiin tukemaan sotilaallista koulutusta Puolustusvoimien määrittämällä tavalla. Koska lain 4 luku ja asevelvollisuuslaki (1438/2007) muodostavat riittävän säädöspohjan tällaiselle reserviläisten osaamisen hyödyntämiselle ja koska Maanpuolustuskoulutusyhdistys ei kouluttaisi kouluttajia ainoastaan Puolustusvoimien tarpeisiin, ei Puolustusvoimien koulutusta tukevien kouluttajien kouluttamisesta ole tarpeen säätää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen erillisenä tehtävänä.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta. Kohdan perusteella Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä olisi kehittää 4 b luvussa tarkoitetuilla perehdytyskursseilla nuorten mahdollisuuksia tutustua maanpuolustukseen. Kohdan tarkoituksena olisi korostaa nuorten huomioon ottamista Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustoiminnassa.

9 §. Toimielimet. Pykälän 3 momentti esitetään kumottavaksi, koska Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtakunnallisista, alueellisista ja paikallisen tason yksiköistä säädettäisiin 6 §:n 2 momentissa. Muutos olisi säädöstekninen.

11 §. Toiminnan rahoitus. Pykälän 1 momentista esitetään poistettavaksi valtionavustuksen käyttöä Puolustusvoimien tilaamaan koulutukseen koskeva kielto. Säännökselle ei olisi enää

tarvetta, koska Puolustusvoimilla ei olisi jatkossa mahdollisuutta tilata sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä.

12 §. Hallituksen jäsenen, työntekijän ja ammunnan johtajan vahingonkorvausvastuu. Pykälän 1 ja 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että niistä poistettaisiin toimihenkilön vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva säännös. Voimassa olevassa laissa oleva toimihenkilön määritelmä on jäänyt avoimeksi, eikä ole selvyyttä siitä mihin henkilöihin, sillä käytännössä viitataan. Tästä johtuen kyseinen termi esitetään poistettavaksi. Tästä johtuen myös pykälän otsikkoon esitetään vastaavaa muutosta.

13 §. Menettely julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa sekä rikosoikeudellinen virkavastuu. Pykälän 1 momentin lainsäädäntöluetteloon esitetään lisättäväksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003). Kyseisellä lailla on erityisesti merkitystä annettaessa sähköisesti tiedoksi kurssseille ilmoittautuneille henkilöille, onko heidän ilmoittautumisensa hyväksytty vai hylätty. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain säätämisen yhteydessä katsottiin, että erillisen listauksen ottaminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan sovellettavista yleislaeista oli sääntelyn selkeyden vuoksi tarpeellista (HE 172/2006 vp., s. 29).

Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin toimihenkilön rikosoikeudellista virkavastuuta koskeva säännös. Voimassa olevassa laissa oleva toimihenkilön määritelmä on jäänyt avoimeksi, eikä ole selvyyttä siitä mihin henkilöihin, sillä käytännössä viitataan. Tästä johtuen kyseinen termi esitetään poistettavaksi.

4 luku. Vapaaehtoinen sotilaallinen koulutus. Luvussa säädettäisiin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen vapaaehtoisesta sotilaallisesta koulutuksesta. Kyseinen koulutus olisi sellaista, jota jatkossa ainoastaan Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos voisivat antaa vapaaehtoisille. Osa tästä koulutuksesta on ollut aiemmin sellaista, jota Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos ovat voineet tilata Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä.

17 §. Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen antaminen. Pykälän 1 momentista esitetään poistettavaksi Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilattavaa koulutusta koskevat säännökset. Perusyksikön määritelmä esitetään myös poistettavaksi. Perusyksikön määritelmää on kuvattu 20 §:ää koskevissa perusteluissa. Myös perusyksikköä suurempien joukkojen kouluttamista koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, että viittaus sotilaalliseen koulutukseen poistettaisiin. Näin varmistettaisiin, että joukkokokoa koskeva rajoitus ulottuisi myös 20 §:ään. Rajoitusta voitaisiin tältä osin pitää informatiivisena, koska rajoituksesta säädettäisiin myös 20 §:ssä. Pykälän 2 momentista esitetään muutettavaksi harjoitusalueita koskeva rajausta alueita koskevaksi rajaukseksi. Puolustusvoimilla on hallinnassaan alueita, jotka eivät ole varsinaisia harjoitusalueita, mutta joilla harjoittelu on kuitenkin mahdollista. Pykälän 3 momentti esitetään kumottavaksi tarpeettomana. Yksin Puolustusvoimia koskevan sotilaallisen koulutuksen järjestelyjen osalta ei ole tarpeen säätää tarkemmin puolustusministeriön asetuksella. Pykälän otsikkoa esitetään muutettavaksi siten, että se vastaa pykälän sisältöä.

18 §. Puolustusvoimien järjestämät vapaaehtoiset harjoitukset. Pykälän 3 momentti esitetään kumottavaksi, sillä se sisältää ainoastaan Rajavartiolaitosta koskevan soveltamisala viittauksen. Lain soveltamisesta Rajavartiolaitokseen esitetään säädettäväksi uudessa 3 a §:ssä. Rajavartiolaitosta koskeva viittaus esitetään poistettavaksi myös pykälän otsikosta, koska esitetyn 3 a §:n perusteella lakia sovellettaisiin myös Rajavartiolaitokseen ilman erillistä mainintaa pykälän otsikossa. Pykälää koskevat muutokset olisivat säädösteknisiä ja vapaaehtoisten harjoitusten järjestäminen Rajavartiolaitoksen toiminnassa olisi edelleen mahdollista.

19 §. Puolustusvoimien järjestämien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtävät. Pykälän otsikkoa esitetään muutettavaksi siten, ettei otsikosta syntyisi kuvaa henkilökohtaisesta oikeudesta

osallistua Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen vapaaehtoiisiin harjoituksiin. Vapaaehtoiisiin harjoituksiin kutsutaan aina Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tarpeeseen ja arvioon perustuen. Muutos olisi tekninen eikä sillä muutettaisi voimassa olevaa oikeustilaa.

4 a luku. *Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus.* Luvussa säädettäisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämän sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen ja ampumakoulutuksen sisällöstä. Luvussa olisi myös säännökset Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ammunnan johtajien valinnasta ja tehtävistä.

20 §. *Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus.* Pykälässä esitetään säädettäväksi sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisällöstä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestäminen olisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkinen hallintotehtävä, eivätkä yksityiset toimijat voisi näin ollen järjestää sitä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi 1 momentin mukaan järjestää pykälässä tarkoitettua koulutusta 18 vuotta täyttäneille henkilöille. Ikäraja vastaisi voimassa olevassa laissa olevaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen osallistuvan ikärajaa. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen käsite otettiin voimassa olevaan lakiin vasta eduskuntakäsittelyn aikana, eikä ikärajaa ole tästä johtuen perusteltu voimassa olevaa lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 172/2006 vp) tai puolustusvaliokunnan mietinnössä. Sotilaallisen koulutuksen vastaavaa ikärajaa sen sijaan on perusteltu voimassa olevaa lakia koskevassa hallituksen esityksessä. Sotilaallisen koulutuksen osalta ikäraja sidottiin asevelvollisuuslaisa säädettyyn asevelvollisuuden alaikärajaan (HE 172/2006 vp, s. 31). Ikärajaa perusteltiin myös Suomea sitovan lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnaisen lisäpöytäkirjan lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin (SopS 31/2002) sisältämällä kiellolla käyttää alle 18-vuotiaita sotilastehtävissä. Vaikka lisäpöytäkirjassa kielletään ainoastaan alle 18-vuotiaiden käyttäminen suoranaisesti vihollisuuksiin (1 artikla) ja asetetaan rajoituksia alle 18-vuotiaiden värväämiselle asevoimiin (2 ja 3 artikla), sen on tulkittu myös estävän vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen antamisen alle 18-vuotiaille. Koska sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen esitetty sisältö lähestyy voimassa olevan lain sotilaallisen koulutuksen sisältöä, on 18-vuoden ikärajaa koskevan vaatimuksen pitäminen voimassa näin ollen perusteltua.

Jatkossa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta kehitettäisiin vahvemmin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ohjauksessa nousujohteiseksi kokonaisuudeksi, joka tukisi selkeämmin kyseisten viranomaisten antaman sotilaallisen koulutuksen tarpeita. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen suunniteltaisiin kaikille vapaaehtoisille yhteisiä koulutuskokonaisuuksia. Yhteisen koulutuksen lisäksi sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen kuuluisi nousujohteisia koulutushaarakohtaisia koulutusohjelmia, jotka suorittamalla vapaaehtoisen reserviläisen voisi olla mahdollista saada uusi sodanajan sijoitus. Tällaisia koulutushaarakohtaisia koulutusohjelmia voisivat olla esimerkiksi sotilaspoliisikoulutushaaran tai tuliase-makoulutushaaran koulutusohjelmat. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen painopisteenä olisivat paikallisjoukkojen osaamistarpeita tukevien koulutusohjelmien laatiminen. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta voitaisiin kuitenkin hyödyntää myös operatiivisten ja alueellisten joukkojen koulutustarpeita tukevalla tavalla. Henkilöiden sijoittaminen olisi edelleen Puolustusvoimien tehtävä, eikä koulutusohjelmien suorittaminen takaisi kenellekään oikeutta sodanajansijoitukseen. Tästä huolimatta vapaaehtoisille asevelvollisille tarjottaisiin mahdollisuus kouluttautua uudelleen reservissä uusiin tehtäviin, mistä voisi seurata sodanajan sijoituksen saaminen. On ylipäänsä Puolustusvoimien edun mukaista sijoittaa aktiivisia ja hyvin tehtävään soveltuvia vapaaehtoisia sodanajan joukkoihin.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitettaisiin sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittävä koulutusta. Yksilön sotilaallinen osaaminen jakautuu varusmiespalve-

luksessa kaikille asevelvollisille annettavan yhteisellä koulutukseen ja eriytyvään tehtäväkohtaiseen koulutukseen. Tässä yksilön sotilaallisen osaamisen osaamistason tulee vastata sen tehtävän osaamisvaatimuksia, johon hänet asevelvollisena tultaisiin sijoittamaan.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen kaikille yhteisellä koulutuksella koulutettaisiin osaamista, joka on tarpeen kaikille asevelvollisille. Kyse olisi kaikkia sotilaita koskevista sotilaan perustaidoista, joita ovat esimerkiksi perusampumataidon koulutus, suunnistuskoulutus, kaikille joukolle yhteisten välineiden käytön koulutus ja ensiapukoulutus. Myös taistelukoulutuksen perusteet, kuten toimiminen vartiomiehenä kuuluisivat kaikille yhteiseen koulutukseen.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen eriytyvässä tehtäväkohtaisessa koulutuksessa erikoistuttaisiin siihen tehtävään, johon yksilö voitaisiin sijoittaa koulutuksen jälkeen. Koulutuksessa syvennettäisiin aiemmin opittua ja siinä keskityttäisiin sellaisten taitojen sekä asejärjestelmien ja välineiden käytön harjoitteluun, jotka yksilön olisi hallittava saavuttaakseen kyseisen sijoituksen edellyttämät osaamisvaatimukset. Tällaista koulutusta voisi olla esimerkiksi sotilaspoliisiksi kouluttautuvalla tarjottava voimankäytövälineiden käsittelykurssi ja kohteen suojauskurssi. Muita esimerkkejä ovat erilaiset tarkka-ampujakurssit, mittauskurssit ja tulenjohtokurssit.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevilla kursseilla ei koulutettaisi kaikkia sijoituksen vaatimia taitoja, mutta koulutuksella luotaisiin riittävä perusosaaminen sijoittamista varten. Mahdollisen sijoittamisen jälkeen asevelvollisen kouluttaminen jatkuisi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kertausharjoituksissa ja vapaaehtoisissa harjoituksissa. Osaamisen ylläpitäminen edellyttää harjoittelua sekä yhteisen koulutuksen että tehtäväkohtaisen koulutuksen osalta, mikä otettaisiin huomioon kurssien suunnittelussa.

Sotilaallisen osaamisen lisäksi sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella voitaisiin kehittää koulutettavien sotilaallista toimintakykyä. Sotilaallinen toimintakykykoulutuksen osa-alueita olisivat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja eettinen osa-alue. Toimintakykykoulutus ei muodostaisi välttämättä omaa koulutustyyppiään erotuksena säännöksessä mainitulle sotilaallisen osaamisen kouluttamiselle. Toimintakykykoulutus olisi paremminkin otettava sotilaallisen osaamisen koulutuksen laadinnassa huomioon.

Fyysisen toimintakyvyn koulutuksella kehitettäisiin yksilön fyysistä kuntoa taistelulentän vaatimusten mukaiseksi. Tämä toimintakyvyn osa-alue voitaisiin huomioida koulutuksessa esimerkiksi käyttämällä luotisuojaelementeillä varustettuja suojaliivejä koulutuksessa tai lisäämällä muita koulutuksen aiheeseen sopivia fyysisesti rasittavia osuuksia. Psyykkisen toimintakyvyn koulutuksella luotaisiin yksilölle valmiuksia toimia taistelustressin alaisena. Tämä toimintakyvyn osa-alue voisi pitää sisällään esimerkiksi koulutusta taistelustressin oireista, niiden tunnistamisesta ja niitä koskevasta ensiavusta. Sosiaalisen toimintakyvyn koulutuksella kehitettäisiin yksilön kykyä toimia osana ryhmää. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tarkoituksena ei olisi ainoastaan koulutettavien teknisen osaamisen lisääminen vaan myös heidän sosiaalisten taitojen kehittäminen. Sotilaan tulee pystyä toimimaan osana sitä joukkoa, johon hän kuuluu. Sosiaalisen toimintakyvyn huomioiminen koulutuksessa liittyisi muiden huomioimiseen, erilaisiin yhteistoiminta- ja johtamismallien kouluttamiseen sekä erilaisuuden kohtaamiseen ja hyväksymiseen. Eettisen toimintakyvyn koulutuksella kehitettäisiin yksilön kykyä tehdä eettisesti kestäviä päätöksiä taistelutilanteessa. Tämä toimintakyvyn osa-alue liittyisi sotilaallisen toiminnan oikeuttamiseen. Koulutuksessa eettistä toimintakykyä pidetään yllä ja kehitetään muun muassa sodanoikeussääntöjen kouluttamisella ja sisäistämällä.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisältöjä rajoittaisi voimassa olevan lain tavoin 17 §:ssä oleva yksin Puolustusvoimille kuuluvien koulutuskokonaisuuksien lista. Perusyksiköä suurempien joukkokokonaisuuksien koulutus, joukkojen operaatioihin valmentaminen ja taisteluammuntojen järjestäminen kuuluisivat myös jatkossa yksin Puolustusvoimille.

Vaikka sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen painopiste on edellä mainitulla tavalla sijoitettujen ja sijoitukseen tähtäävien asevelvollisten harjoittelussa, mahdollistaa sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus myös varusmiespalvelusta käymättömien naisten ja miesten osallistumisen koulutukseen. Osa koulutuksesta edellyttäneekin aikaisempaa osaamista. Erityisesti naisille ja nuorille tarkoitettuihin varusmiespalvelukseen tutustumiseen tähtäävät kurssit järjestettäisiin perehdytyskursseina, joiden järjestämisestä säädettäisiin erikseen.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen päätarkoituksena olisi yksilön taitojen kouluttaminen. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että sotilaan yksilötaitojen kouluttaminen edellyttää pääsääntöisesti aina laajempaa viitekehystä. Esimerkiksi kranaatinheitinryhmän yksittäisen jäsenen toiminta on tiukasti sidoksissa ryhmän muiden jäsenten toimintaan, eikä kouluttaminen ilman muita ryhmän jäseniä ole tarkoituksenmukaista. Nykyään joukon yhteistoiminnan kouluttaminen on mahdollista ainoastaan sotilaallisessa koulutuksessa. Nyt sen antaminen esitetään mahdollistettavaksi edellä mainitulla perusteella myös sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Näin ollen sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta saataisiin järjestää koulutusta korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolle. Perusyksiköllä tarkoitetaan vakiintuneesti noin komppanian suuruista joukkoa. Tällaisen joukon koolle ei ole määriteltävissä tarkkaa kokoa, sillä perusyksiköiden koot vaihtelevat. Eri joukkojen perusyksiköiden rakenteet ovat kuitenkin siten vakiintuneet, että toimintaa valvovat viranomaiset pystyvät valvomaan tämän rajoituksen toteutumista käytännön toiminnassa.

Joukon kokoa koskevalla rajoituksella viitattaisiin tosiasiallisesti miehitettyjen ja yhtenäisenä joukkona johdettujen harjoituskokoonpanojen suuruuteen. Näin ollen esimerkiksi 20 hengen esikuntaharjoitus, jossa harjoitellaan virtuaaliympäristössä pataljoonan suuruisen joukon johtamista esikuntana, olisi sallittua. Toisaalta olisi myös sallittua järjestää kurssiviikonloppu, jossa samalla alueella harjoittelisi useampi kurssi, jotka yhteenlaskettuna kokonaisuutena muodostaisivat yli perusyksikön rakenteen menevän joukon. Tällöin edellytyksenä kuitenkin olisi, etteivät kurssit harjoittelisi johdettuna joukkona yhteisessä harjoitusviitekehyksessä.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa voitaisiin antaa koulutusta Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen aseilla ja muulla kalustolla. Puolustusvoimien aseilla ei kuitenkaan saisi ampua. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ei myöskään saisi antaa Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla eikä räjähteillä. Kielto koskisi myös niin kutsuttujen paukkupatruunoiden käyttöä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa voitaisiin nykyiseen tapaan hyödyntää Puolustusvoimien kalustoa Puolustusvoimien määrittämässä laajuudessa. Tällaista kalustoa on muun muassa ajoneuvokalusto. Sotilaallisia valmiuksia palvelevasta ampumakoulutuksesta, joka tapahtuisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja koulutukseen osallistuvien ampuma-aseilla, säädettäisiin erikseen.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen painopisteen muuttaminen kohti paremmin sotilaallista koulutusta tukevaa suuntaa edellyttää, että kyseisessä koulutuksessa voitaisiin kouluttaa erilaisten Puolustusvoimien ampuma-aseiden toimintaperiaatteita ja käyttöä. Tämä niin sanottu käsittely- tai käyttökoulutus koskisi muun muassa ilmatorjuntakonekiväärejä, kranaatinheittimiä ja tykkejä. Puolustusvoimien ampuma-aseita voitaisiin antaa ainoastaan Puolustusvoimien alueilla järjestettäviä kursseja varten. Säännös oli tarpeellinen ampuma-asemateriaalin luonteen vuoksi.

Puolustusvoimien ampuma-aseet luovutettaisiin Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan toimesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle. Puolustusvoimien henkilöstöllä tarkoitettaisiin Puolustusvoimien palkattuun henkilöstöön kuuluvaa henkilöä eli ei esimerkiksi varusmiehiä tai palvelukseen käskettyjä reserviläisiä. Ampuma-aseiden luovuttaminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle, eikä esimerkiksi vapaaehtoiselle kouluttajalle, olisi perusteltua työntekijää koskevan 13 §:ssä tarkoitetun virkavastuun perusteella. Aseet vastaanottanut Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijä vastaisi hänelle annetuista ampuma-aseista siihen asti, kunnes hän palauttaa ne Puolustusvoimille. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijän olisi huolehdittava, että aseita käsitellään siten, etteivät ne voi kadota tai ettei niitä muuten käsitellä Puolustusvoimien ohjeiden ja määräysten vastaisesti. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijän tulisi olla koko ajan paikalla koulutuksessa valvomassa aseiden käyttöä, eikä hän voisi delegoida valvontaa jonkun toisen hoidettavaksi. Mikäli valvontavastuussa oleva Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijä tulisi pakottavasta syystä vaihtaa toiseen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijään esimerkiksi valvontavastuussa olevan työntekijän äkillisesti sairastuttua, olisi vaihtaminen mahdollista Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan antamalla luvalla. Aseiden käyttöön sovellettavista Puolustusvoimien määräyksistä ja sisäisistä normeista säädettäisiin 22 g §:ssä. Aseet voisivat olla Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijän valvonnassa koko koulutuskurssin eli pääsääntöisesti viikonlopun ajan, eikä Puolustusvoimien henkilökunnan tarvitsisi suorittaa aseisiin liittyviä valvontatoimia tänä aikana, ellei tällaisia valvontatoimia pidettäisi yksittäistapauksessa tarpeellisina. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijän, jolle aseet on annettu, tulisi palauttaa aseet Puolustusvoimille välittömästi koulutuksen loputtua.

21 §. Puolustusvoimat ei jatkossa voisi enää tilata sotilaallista koulutusta koskevaa koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Koska pykälä koskee Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaaman ampumakoulutuksen kouluttajien ja ammunnan johtajien hyväksyntää, ei sille olisi enää tarvetta. Näin ollen se esitetään kumottavaksi.

22 §. Pykälä esitetään kumottavaksi ja siirrettäväksi vastaavan sisältöisenä uudeksi 22 f §:ksi.

4 b luku. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämät perehdytyskurssit.* Luvussa säädettäisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen uudesta julkisena hallintotehtävänä annettavasta koulutuksesta. Perehdytyskurssit poikkeaisivat tavoitteidensa ja sisältönsä osalta merkittävästi esitettävästä sotilaallisia valmiuksia palvelevasta koulutuksesta, mistä johtuen niistä esitetään säädettäväksi omassa luvussaan.

22 a §. *Perehdytyskurssien sisältö.* Pykälässä esitetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkiseksi hallintotehtäväksi uutta perehdytyskurssien järjestämistä. Kurssien tarkoituksena olisi perehdyttää koulutettavat varusmiespalveluksen sisältöön ja eri viranomaisten toimintaan. Varusmiespalvelukseen perehdyttämiseksi osallistujille voitaisiin jakaa Puolustusvoimien käyttämää vaatetusta, muttei kuitenkaan sotilaan tunnusmerkkejä. Perehdytyskurssit voitaisiin järjestää sotilasalueilla joko kokonaan tai osin kasarmiolosuhteissa. Perehdytyskurssit voisivat sisältää erilaisia varusmiespalveluksen toimintaa kuvaavia harjoitteita kuten sulkeisjärjestysharjoituksia, majoittumisharjoituksia ja kalustoesittelyä. Kurssilla voitaisiin myös käyttää Puolustusvoimien harjoitusvälineitä, kuten harjoitustelamiinoja. Kurssilaiset eivät saisi käyttää Puolustusvoimien ampuma-aseita, ammuksia tai räjähteitä. Kurssilla olisi kuitenkin sallittua järjestää halukkaille mahdollisuus kokeilla ammuntaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallussa olevilla ampuma-aseilla ampuma-aselainsäädännön edellytykset huomioiden. Koulutussisältöjen suunnittelussa olisi kuitenkin otettava huomioon 20 §:n yhteydessä todettu alaikäisille annettavaa sotilaskoulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta koskeva kieltö.

Kursseilla voisi myös olla muita viranomaisia kuin vain Puolustusvoimia koskevia esittelyjä, oppitunteja ja harjoitteita. Muita viranomaisia koskevien osuuksien sisällön osalta tulisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimia yhteistoiminnassa niiden viranomaisten kanssa, joita sisältö koskee. Näin varmistettaisiin oikean tiedon välittyminen kurssilaisille.

Kursseille saisivat osallistua 16 vuotta täyttäneet henkilöt. Varusmiespalvelus on mahdollista suorittaa 18-vuotiaana. Näin ollen 16 vuotta täyttäneillä olisi vielä aikaa valmistautua palvelusta varten saamiensa kokemusten perusteella ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamista pohtivilla olisi mahdollisuus saada käytännön kokemusta siitä, millaista varusmiespalveluksen suorittaminen olisi. Toisaalta alle 16-vuotiaille kurssista ei välttämättä ole samalla tavalla hyötyä. Näillä perusteilla perehdytyskurssien ikärajaksi esitetään 16 vuoden ikää.

Käytännössä pykälässä esitettyjä kursseja vastaavaa koulutusta on voimassa olevan lain aikana järjestetty Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen niin kutsuttuna varautumis- ja turvallisuuskoulutuksena, joka on yhdistyksen vapaata toimintaa. Kyse ei siten ole aiemmin ollut julkisesta hallintotehtävästä. Perehdytyskurssien järjestämisen säätäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkiseksi hallintotehtäväksi on perusteltua koulutuksen yllä mainittu luonne ja sisältö huomioon ottaen perusteltua. Valtionavustuksen käytön mahdollistaminen perehdytyskurssien toimintamenoihin on perusteltua erityisten siksi, että perehdytyskoulutuksen pääkohderyhmä olisivat alaikäiset nuoret. Tällöin joillekin nuorille osallistumiskynnyksen madaltaminen siitä syntyvien rahallisten kustannusten vuoksi on tarpeellista. Kursseja voidaan myös pitää hyvänä ja konkreettisenä tiedonvälityskanavana, joka saattaa lisätä naisten vapaaehtoisen palveluksen näkyvyyttä ja toisaalta vähentää varusmiespalveluksen keskeytyksiä. Perehdytyskoulutuksen sisältöisiä kursseja koskeva koulutus on edellä todetulla tavalla annettu pääosin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen varautumis- ja turvallisuuskoulutuksena, mistä johtuen koulutuksen järjestämiseen ei ole ollut mahdollista käyttää valtionavustusvaroja. Koulutukseen on erityisesti osallistunut naisia, joten esityksellä edistettäisiin käytännössä juuri naisten mahdollisuuksia tutustua varusmiespalvelukseen ja viranomaisten toimintaan.

22 b §. Huoltajan suostumus. Alle 18-vuotiaan osallistuessa perehdytyskurssille, olisi osallistumisen edellytyksenä huoltajan antama kirjallinen suostumus Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle. Huoltajan tehtävistä ja huoltajien yhteistoiminnasta säädetään lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983). Huoltajien yhteistoimintaa koskevan 5 §:n mukaan lapsen huoltajat vastaavat yhdessä lapsen huoltoon kuuluvista tehtävistä ja tekevät yhdessä lasta koskevat päätökset. Tämän pääsäännön mukaisesti perehdytyskurssille osallistuminen edellyttäisi lapsen kaikkien huoltajien suostumusta.

4 c luku. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälinen koulutustoiminta. Luvussa säädetäisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen mahdollisuudesta antaa koulutusta ulkomailla ja ulkomaalaisten mahdollisuudesta osallistua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen Suomessa.

22 c §. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen oikeudesta antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta ulkomailla. Pykälässä tarkoitettua koulutusta olisi esimerkiksi ulkomaisille sotilaskouluille annettava koulutus ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen lähettämien henkilöiden osallistuminen sotilaallisia valmiuksia palveleviin sotilastaitokilpailuihin. Tällaisen koulutuksen tarkoitun tulisi olla koulutusta antavien reserviläisten osaamisen kehittäminen tai koulutuksen peustuminen Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaisuuteen. Vaikka edellä mainitut koulutuksen tarkoitusta koskevat kriteerit ovat rinnakkaisia, tulisi reserviläisten osaamista kehittävä koulutuksen olla aina Suomen kansallisen puolus-

tuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista. Muotoilu on laadittu lainsäädäntö-teknisesti edellä mainitulla tavalla, jotta koulutuksen antaminen ainoastaan kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaisuuden vuoksi olisi mahdollista.

Kansainvälisellä puolustusyhteistyöllä parannetaan puolustuksen suorituskykyä ja yhteistoimintakykyä. Puolustusyhteistyö on välttämätöntä, sillä sotilaallisten suorituskykyjen kehittäminen ja ylläpitäminen on jatkossa kaikille maille yhä vaikeampaa. Puolustusyhteistyö tukee myös kriisien ennaltaehkäisyä ja edesauttaa poliittisen tuen sekä sotilaallisen ja muun avun saantia tilanteessa, jossa Suomen voimavarat osoittautuisivat riittämättömiksi. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on voimassa olevan lain aikana lähettänyt kouluttajia ja vapaaehtoisia osastoja ulkomaille harjoituksiin sekä kouluttajiksi että osallistujiksi. Edellä mainittua harjoitustoimintaa voidaan pitää hyödyllisenä kokemuksena reserviläisille nykyisessä puolustuspoliittisessa tilanteessa, jossa kyky yhteistoimintaan kansainvälisten joukkojen kanssa on korostunut. Kansainvälisen puolustusyhteistyön kautta saatavien kokemusten hankkimista vapaaehtoisen maanpuolustuksen kentässä ei tästä johtuen tulisi perusteetta estää. Lisäksi ulko- ja turvallisuuspoliittiseen harkintaan perustuva vapaaehtoisten kouluttajien yhteistyö ulkomaisten asevoimien kanssa palvelee Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisia sekä kansallisen puolustuksen tavoitteita.

Puolustusvoimien menetelmiin ja kalustoon saadun koulutuksen jakaminen ulkomaan asevoimiin kuuluvien joukkojen ja henkilöiden kanssa tulee kuitenkin olla säänneltyä ja valvottua, jo kyseisiin tietoihin liittyvän salassapitointressin vuoksi. Ilman lainsäädännöstä ilmenevää oikeutussäännöstä tapahtuva salassa pidettäväksi määritellyn tiedon paljastaminen voi tulla arvioitavaksi muun muassa rikoslain 12 luvun 7 §:ssä tarkoitettuna turvallisuussalaisuuden paljastamisena. Näin ollen tällaista toimintaa ei voitaisi harjoittaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen vapaassa yhdistystoiminnassa tai rekisteröityjen yhdistysten toimesta.

Pykälän 2 momentin mukaan päätöksen 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta tekee puolustusministeriö. Mikäli koulutustoimintaa koskevan asian katsotaan olevan laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä tulisi asia siirtää valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 14 §:n mukaisesti valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi. Tällaisina asioina voitaisiin pitää esimerkiksi tietyissä tilanteissa niistä valtioista päättämistä, joiden asevoimien kanssa ja alueella esitetyssä pykälässä tarkoitettua toimintaa harjoitettaisiin. Edelleen valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 25 §:n mukaan valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan tulisi käsitellä sellaiset esitetyssä pykälässä tarkoitettua toimintaa koskevat asiat, jotka kuuluvat mainitun 25 §:n 3 momentin mukaan ministerivaliokunnan valmisteluvastuulle. Voikin olla, että koulutustoimintaa koskeva asia ei edellyttäisi valtioneuvoston yleisistunnon päätöstä, mutta asia tulisi kuitenkin käsitellä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministerivaliokunnassa tai valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 24 §:ssä tarkoitettussa tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteisessä kokouksessa.

Pykälässä tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälistä koulutustoimintaa koskevat asiat tulisi aina käsitellä ennen valtioneuvostossa käsittelyä pääesikunnassa. Näin varmistettaisiin, että Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälisen yhteistoiminta on yhteen sovitettu ennen päätöksentekoa.

22 d §. *Ulkomaiset henkilöt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Suomessa järjestämässä koulutuksessa.* Pykälän 1 momentissa mahdollistettaisiin ulkomaan kansalaisten osallistuminen sotilaallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen ja perehdytyskursseille. Pykälän 2 momentissa asetettaisiin esitettyä 22 c §:n 1 momenttia vastaavat edellytykset koulutuksen antamiselle. Pykälän sääntelemä toiminta vaihtelisi laajasti. Perehdytyskurssille saattaisi osallistua esimerkiksi lukio-opiskelua suorittava vaihto-oppilas. Toisaalta sotilaallisia valmiuksia palveleville kurs-

seille voisivat osallistua toisen valtion sotilaallisissa tehtävissä palvelevat henkilöt. Ulkomais-ten henkilöiden osallistumista Suomessa järjestettävään koulutukseen voidaan perustella edellä 22 c §:ssä esitetyillä perusteluilla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ulkomaisen henkilön osallistumista koskevasta päätök-
sentekomenettelystä. Jo nykyään ulkomaisten henkilöiden liikkuminen sotilasalueilla Suomessa
edellyttää erillistä harkintaa. Pykälän sääntelemän toiminnan monimuotoisuudesta johtuen pää-
tántävalta henkilön osallistumisesta päättämisestä tulisi jakaa pääesikunnan, puolustusministe-
riön ja valtioneuvoston yleisistunnon välillä. Käytännössä valtioneuvostotasolla tehtäisiin pää-
tökset vain laajakantoisempaa linjausta vaativien tapausten osalta.

Pykälän 4 momenttiin esitetään otettavaksi 3 momentissa tarkoitettua päätöstä koskeva valitus-
kielto. Vapaaehtoiseen koulutukseen valitsemista koskeva asia olisi siten viranomaisen vapaasti
harkittavissa. Henkilöllä ei siten olisi niin sanottua subjektiivista oikeutta päästä osallistumaan
pykälässä tarkoitettuun koulutukseen. Tältä osin valituskielto vastaisi myös Suomen kansalaisia
koskevaa 22 e §:ssä säädettyä valituskieltoa. Koulutukseen osallistumista koskevaa päätöstä ei
myöskään tarvitsisi hallintolain (434/2003) 45 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla perustella. Va-
lituskiellosta ja päätöksen perusteluvollisuutta koskevasta poikkeuksesta huolimatta kieltei-
sen päätöksen saaneella henkilöllä olisi kuitenkin mahdollisuus kannella ylimmille laillisuus-
valvojille tai tehdä hallintolain 8 a luvun mukainen hallintokantelu ja saattaa näin asiaansa kos-
keva päätös ja päätöksentekomenettely erillisen oikeudellisen arvioinnin ja valvonnan koh-
teeksi.

4 d luku. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämää koulutusta koskevat yleiset säännök-
set.* Lukuun koottaisiin kaikki Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen 4 a - 4c lukuja koskevaa kou-
lutusta koskevat yhteiset yleiset säännökset. Luvussa olisivat säännökset osallistujien valinnasta
Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen, koulutuksesta ilmoittamisesta ja Puolustus-
voimien tuesta vapaaehtoiselle maanpuolustukselle.

22 e §. *Osallistujien valinta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen.* La-
kiin ehdotetaan uutta säännöstä osallistujien valinnasta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jär-
jestämään koulutukseen. Säännös koskisi 1 momentin mukaan 4 a - 4 c lukujen eli Maanpuo-
lustusyhdistyksen 7 §:n 1 momentin nojalla julkisena hallintotehtävään antamaa koulutusta. Ehd-
totetulla säännöksellä on tarkoitus korostaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen mahdollisuutta
tarkoituksenmukaisuusharkintaan osallistujien hyväksynnässä koulutukseen. Esimerkiksi soti-
laallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen saattaa yksittäisen kurssin sisällön perusteella
olla tarkoituksenmukaista hyväksyä vain asepalveluksen suorittaneita henkilöitä tai perehdytys-
kurssille asevelvollisuusikää lähestyviä nuoria, jos kurssille ei mahtuisi kaikki siihen ilmoittau-
tuneet. Kenelläkään ei toisin sanoen olisi niin sanottua subjektiivista oikeutta päästä Maanpuo-
lustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämille kursseille. Toisaalta Maan-
puolustuskoulutusyhdistyksellä olisi jo yhdistysautonomiansa perusteella mahdollisuus valita 7
§:n 2 momentin perusteella järjestämänsä toiminnan osallistujat.

Puolustusvoimille esitetään 2 momenttiin oikeutta kieltää yksittäisen henkilön osallistuminen
Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä järjestämään koulu-
tukseen ja kursseille. Säännöksen tavoitteena on mahdollistaa koulutukseen ilmoittautuneista
viranomaisyhteistyönä saatavan tiedon hyödyntäminen ilmoittautumisprosessin yhteydessä.
Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi 8 luvun mukaisesti luovuttaa tiedot koulutukseen ilmoit-
taneista Puolustusvoimille. Puolustusvoimat voisi itsenäisesti ja yhteistyössä muiden viran-
omaisten kanssa käytettävissä olevien resurssien rajoissa varmistaa koulutukseen ilmoittautu-
neiden sopivuus koulutukseen. Tämä mahdollistaisi myös muille viranomaisille kuten poliisille
niitä koskevien tieto tietosuojasäännösten rajoissa mahdollisuuden jakaa tietoja Puolustusvoi-

mille koulutukseen hakeutuvista henkilöistä. Näin voitaisiin estää esimerkiksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen kuuluvien henkilöiden osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen. Puolustusvoimien itsenäinen oikeus kieltää henkilön osallistuminen koulutukseen tarkoittaisiin myös sitä, että Puolustusvoimilla ei olisi tarvetta jakaa henkilöä koskevia yksityiskohtaisia tietoja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tulisi toimittaa Puolustusvoimille tieto koulutukseen ilmoittautuneista neljä viikkoa ennen koulutuksen alkua. Ilmoitusvelvollisuutta koskevalla määräajalla pyritään varmistamaan Puolustusvoimille riittävä aika tehdä mahdolliset tarkastustoimenpiteet koulutukseen ilmoittautuneista henkilöistä. Puolustusvoimien tulisi huolehtia siitä, että sen päätös, jolla kielletään henkilön osallistuminen koulutukseen, olisi annettu tiedoksi päätöksen kohteelle vähintään viikkoa ennen koulutuksen alkamista.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja Puolustusvoimien koulutukseen osallistumista koskevan päätöksen tiedoksiannosta säädetään hallintolain 9 ja 10 luvussa. Koulutusta koskevat päätökset voitaisiin antaa hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiannona, koska koulutusta koskevissa päätöksissä ei olisi kyse hallintolain 60 §:ssä tarkoitetuista velvoittavista päätöksistä. Tiedoksianto voisi tapahtua myös sähköisenä tiedoksiannona sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa tarkoitettulla tavalla.

Ehdotetun 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Valituskieltoa koskevat tarkemmat perustelut on säätämisyjärjestyksestä koskevien perusteluiden yhteydessä.

22 f §. Koulutuksesta ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle velvollisuus ilmoittaa järjestämästään koulutuksesta vuosittain puolustusministeriölle ja pääesikunnalle. Ilmoitus koskisi ainoastaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä antamaa koulutusta. Pykälässä säädettäisiin myös puolustusministeriötä ja pääesikuntaa koskevasta oikeudesta saada koulutusta koskevia tietoja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Ilmoittamisvelvollisuudesta on aiemmin säädetty voimassa olevassa lain 22 §:ssä. Pykälään lisättäisiin ilmoitusvelvollisuus ja oikeus tietojen saantiin pääesikunnan lisäksi puolustusministeriölle. Puolustusministeriöllä olisi oikeus saada tarvitsemansa tiedot perustuslain 68 §:n 1 momentin ja valtionavustuslain 14 §:n nojalla, mutta esitettyä säännöstä pidetään pykälän informatiivisuuden vuoksi tarpeellisena. Pykälässä ei enää jatkossa säädettäisi Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle velvollisuutta ilmoittaa sen jäsenjärjestöjen vastaavasta koulutustoiminnasta. Ilmoitusvelvollisuutta ei pidetä tarpeellisena, koska puolustushallinnon viranomaisilla ei ole lakiin perustuvaa toimivaltaa ohjata tai valvoa saatujen tietojen perusteella rekisteröityinä yhdistyksinä toimivia maanpuolustusjärjestöjä.

22 g §. Puolustusvoimien tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja muille maanpuolustusjärjestöille. Puolustusvoimien tehtävänä on Puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohdan mukaan edistää maanpuolustustahtoa. Edelleen kyseisen lain 6 §:n mukaan Puolustusvoimat tukee vapaaehtoista maanpuolustusta siten kuin siitä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädetään. Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin Puolustusvoimille mahdollisuus antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja maanpuolustusjärjestöille asiantuntijatukea sekä lupa käyttää Puolustusvoimien alueita ja materiaalia. 7 §:n 1 momentin tehtävien osalta Puolustusvoimien tuki annettaisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen. 7 §:n 2 momentissa säädetyn toiminnan ja maanpuolustusjärjestöjen tukemisen osalta kyse olisi nimenomaan maanpuolustustahdon ylläpitoon liittyvän tuen antamisesta. Pykälässä nimenomaan mahdollistettaisiin tuen antaminen, muttei miltään osin velvoitettaisi Puolustusvoimia tuen antamiseen. Puolustusvoimat arvioisi tapauskohtaisesti antaako se tukipyynnön mukaiseen toimintaan tukea, mitä tukea se antaisi ja missä

laajuudessa. Puolustusvoimien pykälässä kuvattu tuki on kuitenkin ollut Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnan näkökulmasta merkittävää. Pykälän sisältö vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa tuen antamisen harkinnanvaraisuuden osalta. Asemateriaalin antamista koskevista erityisedellytyksistä on ehdotettu säädettäväksi 20 §:ssä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Puolustusvoimien antaman tuen käytössä olisi noudatettava voimassa olevia Puolustusvoimien ohjeita, varomääräyksiä ja muita määräyksiä. Tuensaajan tämän säännöksen vastainen menettely voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi ohjeiden ja määräysten vastaisesta menettelystä seuranneen Puolustusvoimien materiaalille aiheutuneen vahingon tuotantuarvioinnissa. Lisäksi Puolustusvoimat voisi jättää säännöksen vastaisesti toimineen tukea saaneen tahon tulevat tukipyynnöt huomiotta. Virkavastuulla toimivien Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimijoiden osalta arvioitavaksi voisi myös tulla virkavastuusäännökset.

28 §. *Sitoutuminen koulutukseen ja tehtäviin.* Pykälästä poistettaisiin viittaus Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen. Muilta osin pykälää ei muutettaisi. Muutos olisi säädöstekninen.

32 §. *Sitoutuneiden henkilöiden velvollisuudet.* Pykälän 3 momentin sisältämä sitoumuksen antaneen salassapitovelvollisuutta ja tiedon hyödyntämiskielto koskeva aineellinen säännös esitetään kumottavaksi. Toimintaan osallistuvien salassapitovelvollisuudesta ja hyödyntämiskieltoista esitetään säädettäväksi uudessa 32 a §:ssä.

32 a §. *Salassapitovelvollisuus ja hyödyntämiskielto.* Hyväksytyt sitoumuksen antaneen henkilön salassapitovelvollisuudesta ja hyödyntämiskiellosta säädetään tällä hetkellä 32 §:n 3 momentissa. Kyseiset säännökset esitetään otettavaksi uuteen 32 a §:ään. Salassapitoa ja hyödyntämiskieltoa koskeva säännös on luonteeltaan informatiivinen, sillä asiasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettussa laissa (621/1999), joka on luonteeltaan yleislaki. Käytännössä viittaus kohdistuisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:ään. Näin ollen salassapitoa ja hyödyntämiskieltoa koskeva aineellinen säännös esitetään kumottavaksi. Muutos olisi säädöstekninen, koska aineelliset säännökset ovat edellä todetulla tavalla voimassaolevan lain aikanakin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

34 §. *Taloudelliset etuudet.* Pykälästä poistettaisiin viittaukset Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen. Muilta osin pykälää ei muutettaisi. Muutos olisi säädöstekninen.

35 §. *Sosiaaliset etuudet.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen. Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohdasta päivitetäisiin viittaus sotilastapaturmalakiin (1211/1990) viittaukselle sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettuun lakiin (1521/2016). Muutokset olisivat säädösteknisiä.

37 §. *Vahingonkorvaus koulutuksen ja eräiden muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta.* Pykälästä poistettaisiin viittaus Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen. Muilta osin pykälää ei muutettaisi. Muutos olisi säädöstekninen.

42 §. *Toimintakertomus.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimintakertomuksessa käsiteltäisiin ainoastaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävään antamaa koulutusta. Maanpuolustuskoulutusyhdistys toimii ainoastaan kyseisen koulutustoiminnan osalta puolustushallinnon ohjauksessa ja valvonnassa.

1.2 Laki ampuma-aselain muuttamisesta annetusta laista.

17 §. Soveltamisalaa koskevat poikkeukset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säädettäväksi uusi 4 a kohtaa. Uudella kohdalla rajattaisiin ampuma-aselain soveltamisalasta Puolustusvoimien omistamilla ampuma-aseilla ja aseiden osilla järjestettävät vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettut koulutukset. Puolustusvoimien ampuma-aseilla voitaisiin antaa 20 §:ssä säädetyllä tavalla muuta kuin ampumakoulutusta. Kyse olisi käytännössä Puolustusvoimien ampuma-asekaluston hyödyntämisestä erilaisessa kalustokoulutuksessa, jossa harjoitellaan esimerkiksi kranaatinheittimen osia ja ominaisuuksia, käyttökuntoon laittamista sekä toimintaperiaatteita ilman ampumista.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 20 §:ssä säädettäisiin rajoituksia Puolustusvoimien ampuma-aseiden käytölle. Näitä ovat edellä todetun ammuntaa koskevan kiellon lisäksi koulutuksen tapahtuminen Puolustusvoimien alueella Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen virkavastuulla toimivan työntekijän valvonnassa. Lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijän tulisi palauttaa Puolustusvoimien ampuma-aseet ja aseiden osat takaisin Puolustusvoimien säilytykseen heti koulutuksen loputtua. Edelleen Puolustusvoimien ampuma-aseiden käsittelyssä tulisi noudattaa ehdotetun vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 22 g §:n mukaisesti Puolustusvoimien ohjeita, varomääräyksiä ja muita määräyksiä.

1.3 Laki työturvallisuuslain muuttamisesta annetusta laista.

6 §. Soveltamisajan rajoitus. Pykälän 2 momentista esitetään poistettavaksi viittaus Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan sotilaalliseen koulutukseen, koska Puolustusvoimat ei ehdotuksen mukaan voisi jatkossa tilata sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Muutos olisi lainsäädäntötekninen.

1.4 Laki rikoslain muuttamisesta annetusta laista.

45 luku. Sotilasrikoksista.

27 §. Sotilaat. Pykälän 1 momentin 2 a kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että kohdasta poistettaisiin viittaus vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 21 §:ään, joka esitetään kumottavaksi.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys sisältää liittymäkohtia perustuslain 2 §:n 3 momentin oikeusvaltioperiaatteeseen sekä perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeusturvaan ja 124 §:ssä säädettyyn hallintotehtävän antamiseen muulle kuin viranomaiselle.

Esityksessä säädettäisiin nykyistä tarkemmin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisista hallintotehtävistä ja muiden viranomaisten tehtävistä vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa. Sillä toteutettaisiin perustuslain 2 §:n 3 momentissa säädetyn oikeusvaltioperiaatteen olennaisia ainesosia. Kyseisen lainkohdan mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä olisi esityksen 1. lakiehdotuksen 7 §:n perusteella muun ohella järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta.

Sääntelyä on arvioitava perustuslain 124 §:n kannalta. Sen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Käytännössä ehdotusta on arvioitava juuri merkittävää julkisen vallan käyttöä koskevan rajoitussäännöksen näkökulmasta.

Julkisena hallintotehtävänä annetun sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisällöstä ehdotetaan säädettäväksi lakiehdotuksen 20 §:ssä. Kyseisen pykälän mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi järjestää 18 vuotta täyttäneille henkilöille sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittävää ampumakoulutusta ja muuta koulutusta, jota annetaan korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolle ja jossa voidaan käyttää Puolustusvoimien aseita ja kalustoa muuhun kuin ammuntojen järjestämiseen. Koulutusta ei saisi antaa Puolustusvoimien ampu-
matarvikkeilla tai räjähteillä. Pykälä sisältäisi myös rajoitussäännöksiä Puolustusvoimien ampuma-aseiden käsittelyyn liittyen. Puolustusvoimien aseita voitaisiin käyttää ainoastaan Puolustusvoimien alueella. Puolustusvoimien aseet tulisi myös luovuttaa Puolustusvoimien henki-
löstöön kuuluvan toimesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle, jotka toimivat vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 13 §:n mukaan virkavastuulla. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijän vastaisi Puolustusvoimien aseista siihen asti, kun hän palauttaisi ne Puolustusvoimien hallintaan.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi järjestää sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena verrattuna voimassa olevaan oikeustilaan ehdotetun 20 §:n perusteella joukon yhteistoimintaa kehittävää koulutusta ja koulutusta, jossa käytetään Puolustusvoimien ampuma-aseita. Aiemmin mainitun laista koulutusta saatiin antaa ainoastaan sotilaallisena koulutuksena. Vaikka joukon yhteistoimintaa kehittävä koulutus ehdotetaan sallittavaksi, olisi sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tarkoituksena kouluttaa yksilön taitoja. Käytännössä yksilön taitojen kouluttaminen on kuitenkin hankalaa ilman tarvittavaa harjoitusviitekehystä ehdotetun 20 §:n yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla. Puolustusvoimien aseilla annettava koulutus tuli tapahtua erityisesti Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluvan johdolla. Muilta osin ehdotetun sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sisällön ei voida katsoa laajentavan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustoimivaltuuksia. Voimassa oleva sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määritelmä on siten epäselvä, että on erittäin vaikeaa tulkita millaisen koulutuksen antaminen sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena, on ylipäänsä ollut Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle sallittua toimintaa.

Perustuslakivaliokunta on todennut hallituksen esityksestä HE 172/2006 vp laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi antamassaan lausunnossa 52/2006 vp, että koulutuksen antaminen valtion sotavoiman käyttöön on epäilemättä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Olennaisilta osiltaan tällaisen koulutuksen tulee pysyä viranomaisten käsissä. Koulutuksessa valmentaudutaan merkittävimmän valtion käytettävissä olevan voiman ja siinä mielessä julkisen vallan käyttöön, vaikka itse koulutuksessa ei merkittävää julkista valtaa käytettäisikään. Valiokunta on myös lausunnossaan katsonut, että perustuslain 124 §:n näkökulmasta on tärkeää asettaa tiettyjä rajoituksia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antamalle koulutukselle. Näitä rajoituksia ovat valiokunnan mukaan olleet varusmiespalveluksessa olevien kouluttamisen, joukkojen operaatioihin valmentamisen ja taisteluammuntojen järjestämisen kuuluminen yksin Puolustusvoimien vastuulle. Kyseinen toiminta kuuluisi ehdotuksen mukaan jatkossakin yksin Puolustusvoimille.

Voimassa olevassa laissa on Puolustusvoimien ampuma-aseiden käyttöä koskeva rajausta, jonka mukaan Puolustusvoimien ampuma-aseita, ampumatarvikkeita ja räjähteitä saisi käsitellä vain Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilatussa koulutuksessa ja Puolustusvoimien ohjauksessa. Tältä osin ehdotuksessa esitetään edellä mainittua muutosta, jonka mukaan Puolustusvoimien ampuma-aseita voitaisiin tarkoin rajatusti antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen ilman Puolustusvoimien välitöntä valvontaa, jolla tarkoitettaisiin valvontaa, jossa Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluva olisi paikalla koulutustapahtumassa valvomassa aseiden käyttämistä. Valiokunnan lausunnossa ei ole suoraan otettu kantaa siihen olisiko pelkkien Puolustusvoimien ampuma-aseiden luovuttaminen ilman oikeutta ampumakäytössä kyseisillä aseilla mahdollista perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Voimassa olevan oikeustilan mukaan Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan välitöntä paikalla oloa ja valvontaa on edellytetty ainoastaan Puolustusvoimien aseilla annettavassa ampumakoulutuksessa.

Ehdotuksen 20 §:ssä säädettäisiin edellä mainitulla tavalla tarkkarajaisesti Puolustusvoimien ampuma-aseiden käytöstä ja valvonnasta. Puolustusvoimien aseita saataisiin käsitellä ainoastaan Puolustusvoimien alueilla, eikä niillä saisi antaa ampumakoulutusta. Ampuma-aseilla annettava koulutus säilyisi voimassa olevan lain mukaisella tavalla välittömästi vahingonkorvausvastuussa ja rikosoikeudellisesta virkavastuussa olevan henkilön valvonnassa vaikka tämä henkilö olisi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijä. Puolustusvoimat saisi antaa aseet ainoastaan kyseiselle Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle, jonka tulisi valvoa ampuma-aseiden käyttöä, koulutusta ja säilytystä koulutuksen ajan. Ampuma-aseiden käytössä noudatettaisiin lisäksi Puolustusvoimien sisäisiä määräyksiä, ohjeita ja varomääräyksiä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta voisi ylipäänsä antaa ainoastaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys julkisena hallintotehtävänä. Lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentin mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminta tapahtuisi edelleen pääesikunnan ohjauksessa ja valvonnassa.

Edellä mainituilla perusteilla sääntelyn ei voida arvioida merkitsevän perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien antamista valtion viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Ehdotus ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 124 §:n vaatimusten kannalta.

Valituskielto

Lakiehdotuksen 22 d §:llä ulkomaisten henkilöiden osallistumisesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Suomessa järjestämään koulutukseen ja 22 e §:llä osallistujien valinnasta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen on liittymäkohta perustuslain 21 §:n säännöksiin oikeusturvasta. Ulkomaisten henkilöiden osallistumisoikeutta koskevan 22 d §:n säännösehdoituksen mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen 20 ja 22 a §:ssä tarkoitettuun koulutukseen saisivat osallistua myös muut kuin Suomen kansalaiset. Osallistumisen edellytyksenä ulkomaisille olisi kuitenkin pääesikunnan, puolustusministeriön tai valtioneuvoston yleisistunnon lupa. Tätä lupaa koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Osallistujien valintaa koskevan 22 e §:n säännösehdoituksen mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistys valitsee osallistujat järjestämäänsä koulutukseen. Puolustusvoimilla olisi oikeus kieltää henkilön osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen. Edellä mainittuihin, koulutukseen valintaa koskeviin päätöksiin ei saisi hakea muutosta valittamalla. Valituskielto ei kuitenkaan 22 d tai 22 e §:n osalta kohdistuisi yksilön oikeutta ja velvollisuutta koskevaan vaan harkinnanvaraiseen viranomaisen päätökseen.

Esitetyllä valituskieltoa koskevalla 22 d §:n säännöksellä halutaan korostaa mainittujen viranomaisten oikeutta ja velvollisuutta arvioida sitä, onko yksittäistapauksessa ulkomaisen henkilön osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen mainittuun koulutukseen linjassa Suomen ulko-

ja turvallisuuspolitiikan kanssa. Tällainen arviointi on luonteeltaan tarkoituksenmukaisuusarviointia, mistä johtuen valituskieltoa pidetään esityksessä perusteltuna.

Esitetyllä 22 e §:n tavoitteena on ollut mahdollistaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja Puolustusvoimien tarkoituksenmukaisuusharkinta osallistujien hyväksynnässä koulutukseen. Tarkoituksenmukaisuusharkintaa on pyritty ohjaamaan pykälää koskevilla yksityiskohtaisilla perusteluilla. Käytännössä koulutukseen hyväksymistä koskevassa tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa olisi otettava huomioon käytettävissä oleva koulutusresurssi, koulutukseen hakeutuvan soveltuvuus koulutukseen ja Puolustusvoimien tarve. Koulutukseen pääsy ei olisi niin sanottu subjektiivinen oikeus, jolloin viranomaisen on myönnettävä tai toteutettava oikeus lainsäädännöstä ilmenevien edellytysten täytyessä.

Puolustusvoimille on tarpeellista varmistaa itsenäinen oikeus vaikuttaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen osallistuvien henkilöiden valintaan. Puolustusvoimilla olisi mahdollisuus muun muassa viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon ilman, että muiden viranomaisten Puolustusvoimille luovuttamia tietoja jouduttaisiin luovuttamaan Puolustusvoimista Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Näin voitaisiin estää esimerkiksi järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuvien henkilöiden osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen. Puolustusvoimien mahdollisuus arvioida koulutukseen osallistuvien sopeutuvuutta koulutukseen olisi muutenkin kuin edellä mainitusta syystä perusteltua esimerkiksi sijoittamismenettelyn tarpeiden huomioimisen näkökulmasta. Laajan harkintavallan jättäminen viranomaisille on kysymyksessä olevan koulutuksen ja tehtävien luonteen vuoksi perusteltua.

Valituskiellosta huolimatta kielteisen päätöksen saaneella henkilöllä olisi mahdollisuus kannella ylimmille laillisuusvalvojille tai tehdä hallintolain 8 a luvun mukainen hallintokantelu ja saattaa näin asiaansa koskeva päätös ja päätöksentekomenettely erillisen oikeudellisen arvioinnin ja valvonnan kohteeksi.

Voimassa olevan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 13 §:n mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on noudatettava hallintolakia (434/2003). Hallintolaissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Valituskelpoisista hallintopäätöksistä ja niitä koskevasta muutoksenhausta säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996). Hallintolainkäyttölain 5 §:n mukaan päätöksellä, josta saa valittaa, tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Kyseisen lain 6 §:n mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Voimassa olevan lain 13 §:ää koskevissa perusteluissa (He 172/2006 vp, s. 28-29.) on katsottu, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kohdalla hallintolaista tulisivat sovellettavaksi käytännössä ainoastaan sen 2 luvun hyvän hallinnon perusteita ja niiden noudattamista koskevat säännökset. Perusteluissa on katsottu, ettei Maanpuolustuskoulutusyhdistys käsittelee hallintoasioita ja tekisi hallintopäätöksiä, vaan kyse olisi enemmänkin tosiasiallisesta hallintotoiminnasta. Poikkeuksena tähän perusteluissa mainitaan esimerkiksi julkisuuslainmukaiset tietopyynnöt ja niitä koskevat hallintopäätökset. Tästä johtuen voimassa olevaan lakiin ei ole otettu Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustoimintaan liittyviä päätöksiä koskevaa valituskieltosäädännöstä. Selvityksen aikana kuitenkin katsottiin, että osallistujien valinta koskee Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä ja valtionavustuksella pääosin rahoitettavaa koulutusta. Näin ollen koulutukseen hyväksymistä tai sen hylkäämistä koskevaa päätöstä voitaisiin edellä mainitun hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaisessa arvioinnissa pitää sinänsä valituskelpoisena päätöksenä. Näin ollen valituskiellon perustuslainmukaisuutta tulee arvioida.

Perustuslaissa oikeusturvaa koskevat säännökset sijaitsevat sen 21 §:ssä. Pykälän mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perustuslain 21 §:n 1 momentin ilmaus "oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös" liittyy ensinnäkin Suomen oikeuden mukaan oikeuksiksi ja velvollisuuksiksi tarkoitettuihin seikkoihin (PeVL 51/2010, s. 2, PeVL 12/1997, s. 1,), mistä johtuen valituskieltoa on tässä esityksessä tarkasteltu puhtaasti kansallisen perustuslain näkökulmasta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että mikä tahansa yksilön kannalta myönteinen viranomaistoimi ei ole yksilön oikeutta koskeva päätös 21 §:n tarkoittamassa mielessä. Perustuslain kannalta edellytyksenä on, että lainsäädännössä on riittävän täsmällinen perusta oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle yksilön ja julkisen vallan välille. Selkein tällainen peruste on ns. subjektiivinen oikeus, jolloin viranomaisen on myönnettävä tai toteutettava oikeus lainsäädännöstä ilmenevien edellytysten täytyessä. Myös jossain määrin tätä harkinnanvaraisempien oikeuksien ja etuuksien voidaan katsoa täyttävän 21 §:n mukaisen oikeuden syntymiseen vaadittavan kriteerin oikeuden tai etuuden myöntämisperusteen riittävästä täsmällisyydestä. Jos kuitenkin etuuden tai palvelun saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta, käytettävissä olevista määrärahoista tai esimerkiksi suunnitelmista, kysymyksessä ei yleensä voi olla kiinteydeltään tai oikeussuojan tarpeeltaankaan niin vahva oikeus, että se kuuluisi 21 §:n momentin alaan (PeVL 12/1997 vp, s. 1-2, PeVL 16/2000, s. 4, PeVL 52/2002 vp, s. 3, PeVL 51/2010 vp, s. 2, PeVL 32/2012 vp, s. 4).

Edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön ja toisaalta esityksen 22 d ja e §:än sisällöt huomioon ottaen, ei Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä antamaan koulutukseen hyväksymistä tai hyväksymättä jättämistä voida pitää sellaisena oikeutena tai etuna, josta tulisi perustuslain 21 §:n mukaan olla mahdollista valittaa. Valituskieltoa voidaan pitää myös perusteltuna, kun otetaan huomioon koulutuksen luonne ja sitä koskevat turvallisuutta koskevat näkökohdat. Näin ollen, ja kun otetaan huomioon koulutukseen hakeneen mahdollisuus tehdä hallintokantelu tai kantelu ylimmille laillisuusvalvojille Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valintapäätökseen johtaneesta menettelystä, ehdotus ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 124 §:n vaatimusten kannalta.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 2 §, 9 §:n 3 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §:n 3 momentti, 21 §, 22 §, 32 §:n 3 momentti,
muutetaan 3 §:n 2 – 4 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12 §, 13 §, 15 §:n 2 momentti, 17 §, 19 §:n otsikko, 20 §, 24 §, 28 §:n 1 momentti, 34 §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 1 momentin 2 kohta, 37 §:n 1 momentti, 42 §, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a §, 4a – 4 d luvun otsikko, 22 a – g § ja 32 a § seuraavasti:

3 §

Puolustushallinnon viranomaiset ja niiden tehtävät

Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen maanpuolustuksen yleinen ohjaus ja valvonta.

Puolustusvoimien pääesikunnan tehtävänä on ohjata 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa sekä valvoa tämän lain noudattamista kyseisessä toiminnassa.

Puolustusvoimien tehtävänä on johtaa vapaaehtoisten käyttämistä Puolustusvoimien antamassa virka-avussa ja pelastustoiminnassa sekä tukea Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja maanpuolustusjärjestöjen toimintaa siten kuin tässä laissa tarkemmin säädetään.

3 a §

Lain soveltaminen Rajavartiolaitoksessa

Mitä tässä laissa säädetään Puolustusvoimista ja pääesikunnasta sovelletaan myös Rajavartiolaitokseen ja Rajavartiolaitoksen esikuntaan lukuun ottamatta mitä 23 §:ssä säädetään.

6 §

Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen tarkoitus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestäjänä ja yhteistyöjärjestönä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. Yhdistyksellä voi olla valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisen tason yksiköitä.

7 §

Tehtävät

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on:

- 1) järjestää 4 a - 4 c luvussa tarkoitettua koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta;
 - 2) kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta;
 - 3) ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta;
 - 4) kehittää 4 b luvussa tarkoitetuilla kursseilla nuorten mahdollisuuksia tutustua maanpuolustukseen.
-

11 §

Toiminnan rahoitus

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka puitteissa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnetään valtionavustusta sille 7 §:n 1 momentissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin. Valtionavustusvarat on säilytettävä erillään yhdistyksen muun toiminnan varoista.

12 §

Hallituksen jäsenen ja työntekijän vahingonkorvausvastuu

Sen lisäksi, mitä yhdistyslain 39 §:ssä säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen ja työntekijän on korvattava vahinko, joka on aiheutettu Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, sen jäsenelle tai muulle tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikkomalla.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen ja työntekijään sovelletaan muutoin, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 4 luvussa työntekijän vahingonkorvausvastuusta säädetään.

13 §

Menettely julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa sekä rikosoikeudellinen virkavastuu

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on noudatettava hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), arkistolakia (831/1994) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen ja työntekijään sovelletaan heidän hoitaessaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle tämän lain mukaisesti annettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

17 §

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen antaminen

Puolustusvoimat voi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille 18 vuotta täyttäneille henkilöille järjestämällä vapaaehtoisia harjoituksia. Perusyksikköä suurempien joukkokonaisuuksien koulutus, joukkojen operaatioihin valmentaminen ja taisteluammuntojen järjestäminen kuuluu kuitenkin yksinomaan Puolustusvoimille.

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen on tapahduttava puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla.

19 §

Puolustusvoimien järjestämien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtävät

4 a luku

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

20 §

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi järjestää 18 vuotta täyttäneille henkilöille sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittävää ampumakoulutusta ja muuta koulutusta korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolle.

Koulutuksessa voidaan käyttää Puolustusvoimien aseita ja kalustoa muuhun kuin ammuntojen järjestämiseen. Koulutusta ei saa antaa Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla tai räjähteillä. Puolustusvoimien ampuma-aseiden käsittelyn tulee tapahtua Puolustusvoimien alueilla.

Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan tulee antaa Puolustusvoimien ampuma-aseet henkilökohtaisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle, joka vastaa hänelle luovutetuista ampuma-aseista niiden palauttamiseen asti. Puolustusvoimien ampuma-aseet on palautettava koulutuksen päätyttyä takaisin Puolustusvoimien hallintaan.

4 b luku

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämät perehdytyskurssit

22 a §

Perehdytyskurssien sisältö

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi myös järjestää 16 vuotta täyttäneille henkilöille kurseja, joiden tarkoituksena on perehdyttää osallistujat varusmiespalveluksen sisältöön ja eri viranomaisten toimintaa.

22 b §

Huoltajien suostumus

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään 22 a §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuvan alle 18 vuotiaan henkilön huoltajien on annettava suostumus huolettavansa osallistumiseen perehdytyskoulutukseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu suostumus on annettava kirjallisena Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle.

4 c luku

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälinen koulutustoiminta

22 c §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa ulkomailla 20 §:ssä tarkoitettua sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta, jonka tarkoituksena on kehittää koulutusta antavien reserviläisten osaamista tai jonka antaminen on muuten Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.

Päätöksen edellä 1 momentissa tarkoitettu toiminnasta tekee puolustusministeriö, ellei päätösvalta asiasta kuulu valtioneuvoston yleisistunnolle.

22 d §

Ulkomaiset henkilöt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Suomessa järjestämässä koulutuksessa

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen 20 ja 22 b §:ssä tarkoitettuun koulutukseen saavat osallistua myös muut kuin Suomen kansalaiset.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi järjestää muille kuin Suomen kansalaisille maanpuolustuskoulutusta, jonka tarkoituksena on kehittää koulutusta antavien reserviläisten osaamista tai jonka antaminen on muuten Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.

Luvan 1 ja 2 momentissa tarkoitettun muun kuin Suomen kansalaisen osallistumiselle Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen antaa pääesikunta, ellei annettavan koulutuksen laatu tai muut seikat edellytä puolustusministeriön tai valtioneuvoston yleisistunnon päätöstä.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

4 d luku

Maanpuolustusyhdistyksen järjestämää koulutusta koskevat yleiset säännökset

22 e §

Osallistujien valinta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen

Maanpuolustuskoulutusyhdistys valitsee osallistujat 4 a - 4 c luvuissa tarkoitettuun koulutukseen.

Puolustusvoimilla on oikeus kieltää henkilön osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään 4 a - 4c luvuissa tarkoitettuun koulutukseen.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

22 f §

Koulutuksesta ilmoittaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on ilmoitettava järjestämästään 4 a, 4 b ja 4 c luvussa tarkoitettua koulutuksesta ja sen sisällöstä vuosittain puolustusministeriölle ja pääesikunnalle. Puolustusministeriöllä ja Puolustusvoimilla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamista varten Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tietoja sen koulutustoiminnasta.

22 g §

Puolustusvoimien tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja muille maanpuolustusjärjestöille

Puolustusvoimat voi antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asiantuntijatukea sekä luvan käyttää Puolustusvoimien alueita ja materiaalia tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämiseksi.

Puolustusvoimat voi tukea maanpuolustusjärjestöjä maanpuolustustahdon ylläpitämiseksi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Alueiden ja materiaalin käytössä on noudatettava voimassa olevia Puolustusvoimien ohjeita, varomääräyksiä ja muita määräyksiä.

28 §

Sitoutuminen koulutukseen ja tehtäviin

Suomen kansalainen voi antaa puolustusvoimille kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän osallistuu puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin määräajan, vähintään kaksi ja enintään kuusi vuotta kerrallaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutus- ja tukitehtäviin sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestön tehtävään sitoutuva antaa sitoumuksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Sitoumuksen tekijän on oltava vähintään 18-vuotias. Puolustusvoimien tehtäviin voi sitoutua enintään 60 vuotta täyttänyt henkilö.

32 a §

Salassapitovelvollisuus ja hyödyntämiskielto

Tämän lain mukaiseen koulutukseen, virka-apuun tai muuhun toimintaan osallistuneen henkilön vaitiolovelvollisuudesta ja salassa pidettävää tietoa koskevasta hyväksikäyttökiellosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

34 §

Taloudelliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöllä on oikeus:

Viranomaisten antama vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on siihen osallistuvalla maksutonta.

35 §

Sosiaaliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöillä on oikeus:

2) korvaukseen tapaturmasta ja palvelussairaudesta sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016) mukaan;

37 §

Vahingonkorvaus koulutuksen ja eräiden muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta

Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten ja tämän lain 23 tai 27 §:ssä tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta vastaa valtio sen mukaan kuin vahingonkorvauslaissa säädetään.

42 §

Toimintakertomus

Pääesikunnan on annettava puolustusministeriölle ja 4 §:ssä tarkoitettulle vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnalle vuosittain kertomus 4 a – 4 c luvuissa tarkoitettua koulutuksesta ja vapaaehtoisten käyttämisestä virka-aputehtävissä. Pääesikunta on tätä varten oikeutettu saamaan valvonnan suorittamiseksi tarvittavia tietoja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä sallassapitosäännösten estämättä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

ampuma-asetlain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ampuma-asetlain (1/1998) 17 §:n 1 momenttiin uusi 4 a kohta seuraavasti:

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

4 a) Puolustusvoimien omistamilla ampuma-aseilla ja aseiden osilla järjestettyjä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 20 §:ssä tarkoitettuja koulutuksia;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____ .

3.

Laki

työturvallisuuslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työturvallisuuslain (738/2002) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
562/2007, seuraavasti:

6 §

Soveltamisalan rajoitus

Lakia ei myöskään sovelleta henkilöön, joka vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) nojalla osallistuu Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin tai Puolustusvoimien virka-aputehtäviin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä päivänä _____
kuuta 2018

4.

Laki

rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 6 luvun 27 § 1 momentin 2 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 563/2007, seuraavasti:

27 §

Sotilaat

Sotilaalla tarkoitetaan tässä luvussa:

2 a) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 18 §:ssä tarkoitettua Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevaa; sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Pääministeri

Puolustusministeri

1.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuoluksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vapaaehtoisesta maanpuoluksesta annetun lain (556/2007) 2 §, 9 §:n 3 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §:n 3 momentti, 21 §, 22 §, 32 §:n 3 momentti,
muutetaan 3 §:n 2 – 4 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12 §, 13 §, 15 §:n 2 momentti, 17 §, 19 §:n otsikko, 20 §, 24 §, 28 §:n 1 momentti, 34 §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 1 momentin 2 kohta, 37 §:n 1 momentti, 42 §, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a §, 4a – 4 d luvun otsikko, 22 a – g § ja 32 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Viranomaisten johto ja valvonta

Puolustusministeriön toimialaan kuuluu vapaaehtoinen maanpuolustus sekä eri hallinnonalojen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvien toimien yhteensovittaminen.

Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen ohjaus ja valvonta.

Puolustusvoimien pääesikunnan tehtävänä on vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kuuluvien sotilaallisten tehtävien johto sekä muun toiminnan ohjaus, tukeminen ja valvonta.

Rajavartiolaitos voi osallistua vapaaehtoisen maanpuolustuksen edistämiseen.

(uusi)

Ehdotus

3 §

Puolustushallinnon viranomaiset ja niiden tehtävät

Puolustusministeriön toimialaan kuuluu vapaaehtoinen maanpuolustus sekä eri hallinnonalojen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvien toimien yhteensovittaminen.

Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen maanpuolustuksen yleinen ohjaus ja valvonta.

Puolustusvoimien pääesikunnan tehtävänä on ohjata 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa sekä valvoa tämän lain noudattamista kyseisessä toiminnassa.

Puolustusvoimien tehtävänä on johtaa vapaaehtoisten käyttämistä Puolustusvoimien antamassa virka-avussa ja pelastustoiminnassa sekä tukea Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja maanpuolustusjärjestöjen toimintaa siten kuin tässä laissa tarkemmin säädetään.

3 a §

Lain soveltaminen Rajavartiolaitoksessa

Mitä tässä laissa säädetään Puolustusvoimista ja pääesikunnasta sovelletaan myös Rajavartiolaitokseen ja Rajavartiolaitoksen esikuntaan lukuun ottamatta mitä 23 §:ssä säädetään.

6 §

Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen tarkoitus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. Yhdistyksellä voi olla myös alueellisia ja paikallisen tason yksiköitä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kelpoisuudesta saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata on voimassa, mitä yhdistyslain (503/1989) 6 §:n 1 momentissa säädetään rekisteröidystä yhdistyksestä.

7 §

Tehtävät

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on:

1) järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta;

2) kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta;

6 §

Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen tarkoitus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestäjänä ja yhteistyöjärjestönä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. Yhdistyksellä voi olla *valtakunnallisia*, alueellisia ja paikallisen tason yksiköitä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kelpoisuudesta saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata on voimassa, mitä yhdistyslain (503/1989) 6 §:n 1 momentissa säädetään rekisteröidystä yhdistyksestä.

7 §

Tehtävät

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on:

1) järjestää *4 a - 4 c luvussa tarkoitettua koulutusta* sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta;

2) kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta;

3) ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta;

Voimassa oleva laki

3) ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta.

Edellä säädettyjen tehtäviensä lisäksi yhdistys voi järjestää turvallisuus-, varautumis- ja johtamis- ja kouluttajakoulutusta sekä tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin maanpuolustuksen hyväksi siten kuin sen säännöissä määrätään.

11 §

Toiminnan rahoitus

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka puitteissa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnetään valtionavustusta sille 7 §:n 1 momentissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin. Valtionavustusta ei myönnetä puolustusvoimien tilaamasta sotilaallisesta koulutuksesta aiheutuviin toimintamenoihin. Valtionavustusvarat on säilytettävä erillään yhdistyksen muun toiminnan varoista.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnettävään valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionapuviranomaisena toimii puolustusministeriö.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulustoiminnan rahoitukseen käytetään suoritemaksuista ja mahdollisista jäsenmaksuista kertyviä tuloja sekä muita tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi periä suoritteistaan maksuja. Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisten perusteiden osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

12 §

Hallituksen jäsenen, toimihenkilön ja työntekijän vahingonkorvausvastuu

Sen lisäksi, mitä yhdistyslain 39 §:ssä säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen, toimihenkilön ja työntekijän on korvattava vahinko, joka on aiheutettu Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle,

Ehdotus

4) kehittää 4 b luvussa tarkoitetuilla kursseilla nuorten mahdollisuuksia tutustua maanpuolustukseen.

Edellä säädettyjen tehtäviensä lisäksi yhdistys voi järjestää turvallisuus-, varautumis- ja johtamis- ja kouluttajakoulutusta sekä tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin maanpuolustuksen hyväksi siten kuin sen säännöissä määrätään.

11 §

Toiminnan rahoitus

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka puitteissa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnetään valtionavustusta sille 7 §:n 1 momentissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin. Valtionavustusvarat on säilytettävä erillään yhdistyksen muun toiminnan varoista.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnettävään valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionapuviranomaisena toimii puolustusministeriö.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulustoiminnan rahoitukseen käytetään suoritemaksuista ja mahdollisista jäsenmaksuista kertyviä tuloja sekä muita tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi periä suoritteistaan maksuja. Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisten perusteiden osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

12 §

Hallituksen jäsenen, toimihenkilön ja työntekijän vahingonkorvausvastuu

Sen lisäksi, mitä yhdistyslain 39 §:ssä säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen ja työntekijän on korvattava vahinko, joka on aiheutettu Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, sen jäsenelle tai

Voimassa oleva laki

sen jäsenelle tai muulle tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikkomalla.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäseneen, toimihenkilöön ja työntekijään sovelletaan muutoin, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 4 luvussa työntekijän vahingonkorvausvastuusta säädetään.

13 §

Menettely julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa sekä rikosoikeudellinen virkavastuu

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on noudatettava hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja arkistolakia (831/1994).

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäseneen, toimihenkilöön ja työntekijään sovelletaan heidän hoitaessaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle tämän lain mukaisesti annettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

17 §

Sotilaallisen koulutuksen antaminen

Puolustusvoimat voi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille 18 vuotta täyttäneille henkilöille järjestämällä harjoituksia tai hankkimalla palveluja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä siten kuin siitä erikseen sovitaan. Perusyksikköä suurempien joukkokokonaisuuksien sotilaallinen koulutus, joukkojen operaatioihin valmentaminen ja taisteluammuntojen järjestäminen kuuluu kuitenkin yksinomaan puolustusvoimille. Perusyksiköllä tarkoitetaan enintään komppanian vahvuista joukkoa.

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen on tapahduttava puolustusvoimien käytössä olevilla harjoitusalueilla.

Ehdotus

muulle tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikkomalla.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäseneen ja työntekijään sovelletaan muutoin, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 4 luvussa työntekijän vahingonkorvausvastuusta säädetään.

13 §

Menettely julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa sekä rikosoikeudellinen virkavastuu

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on noudatettava hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), arkistolakia (831/1994) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäseneen ja työntekijään sovelletaan heidän hoitaessaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle tämän lain mukaisesti annettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

17 §

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen antaminen

Puolustusvoimat voi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille 18 vuotta täyttäneille henkilöille järjestämällä vapaaehtoisia harjoituksia. Perusyksikköä suurempien joukkokokonaisuuksien koulutus, joukkojen operaatioihin valmentaminen ja taisteluammuntojen järjestäminen kuuluu kuitenkin yksinomaan Puolustusvoimille.

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen on tapahduttava puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla.

Voimassa oleva laki

Tarkempia säännöksiä sotilaallisen koulutuksen käytännön järjestämisestä voidaan antaa puolustusministeriön asetuksella.

19 §

Osallistumisoikeus vapaaehtoiisiin harjoituksiin

Naiset, jotka ovat täyttäneet 18 mutta eivät 60 vuotta ja jotka ovat terveydeltään ja muilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan siihen sopivia, voivat osallistua 18 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin. Vastaavasti miehet, jotka ovat täyttäneet 18 mutta eivät 60 vuotta ja jotka ovat terveydeltään ja muilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan siihen sopivia, voivat osallistua puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin, vaikka he eivät olisikaan suorittaneet varusmiespalvelusta tai he eivät kuuluisi enää reserviin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut henkilöt toimivat harjoituksissa erityisosaamista vaativissa sekä huolto-, terveydenhoito-, viestitys-, koulutus-, toimisto- ja muissa vastaavissa sotilaallista maanpuolustusta tukevissa tehtävissä.

(uusi)

20 §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestää puolustusvoimien tilaamaa sotilaallista koulutusta. Koulutus, jossa käytetään puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita tai räjähteitä, on järjestettävä puolustusvoimien henkilökunnan johdolla ja noudattamalla voimassa olevia puolustusvoimien ohjesääntöjä, varomääräyksiä ja muita pysyvääsmääräyksiä.

Ehdotus

19 §

Puolustusvoimien järjestämien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtävät

Naiset, jotka ovat täyttäneet 18 mutta eivät 60 vuotta ja jotka ovat terveydeltään ja muilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan siihen sopivia, voivat osallistua 18 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin. Vastaavasti miehet, jotka ovat täyttäneet 18 mutta eivät 60 vuotta ja jotka ovat terveydeltään ja muilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan siihen sopivia, voivat osallistua puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin, vaikka he eivät olisikaan suorittaneet varusmiespalvelusta tai he eivät kuuluisi enää reserviin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut henkilöt toimivat harjoituksissa erityisosaamista vaativissa sekä huolto-, terveydenhoito-, viestitys-, koulutus-, toimisto- ja muissa vastaavissa sotilaallista maanpuolustusta tukevissa tehtävissä.

4 a luku

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

20 §

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi järjestää 18 vuotta täyttäneille henkilöille sotilaallista osaamista ja toimintakykyä kehittävää ampumakoulutusta ja muuta koulutusta korkeintaan perusyksikön kokoiselle joukolle.

Koulutuksessa voidaan käyttää Puolustusvoimien aseita ja kalustoa muuhun kuin ammuntojen järjestämiseen. Koulutusta ei saa antaa Puolustusvoimien ampumatarvikkeilla tai räjähteillä. Puolustusvoimien ampumaseiden käsittelyn tulee tapahtua Puolustusvoimien alueilla.

Voimassa oleva laki

Lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta yli 18-vuotiaille.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi jäsenjärjestöjensä kanssa sopia muun koulutuksen järjestämisestä.

Ehdotus

Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan tulee antaa Puolustusvoimien ampuma-aseet henkilökohtaisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle, joka vastaa hänelle luovutetuista ampuma-aseista niiden palauttamiseen asti. Puolustusvoimien ampuma-aseet on palautettava koulutuksen päätyttyä takaisin Puolustusvoimien hallintaan.

4 b luku

(uusi)

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämät perehdytyskurssit

22 a §

(uusi)

Perehdytyskurssien sisältö

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi myös järjestää 16 vuotta täyttäneille henkilöille kursseja, joiden tarkoituksena on perehdyttää osallistujat varusmiespalveluksen sisältöön ja eri viranomaisten toimintaa.

22 b §

(uusi)

Huoltajien suostumus

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään 22 a §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuvan alle 18 vuotiaan henkilön huoltajien on annettava suostumus huolettavansa osallistumiseen perehdytyskoulutukseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu suostumus on annettava kirjallisena Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen työntekijälle.

4 c luku

(uusi)

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kansainvälinen koulustoiminta

22 c §

(uusi)

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen antama koulutus ulkomailla

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa ulkomailla 20 §:ssä tarkoitettua sotilaallisia

Voimassa oleva laki

Ehdotus

valmiuksia palvelevaa koulutusta, jonka tarkoituksena on kehittää koulutusta antavien reserviläisten osaamista tai jonka antaminen on muuten Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.

Päätöksen edellä 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta tekee puolustusministeriö, ellei päätösvalta asiasta kuulu valtioneuvoston yleisistunnolle.

(uusi)

22 d §

Ulkomaiset henkilöt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Suomessa järjestämässä koulutuksessa

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen 20 ja 22 b §:ssä tarkoitettuun koulutukseen saavat osallistua myös muut kuin Suomen kansalaiset.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi järjestää muille kuin Suomen kansalaisille maanpuolustuskoulutusta, jonka tarkoituksena on kehittää koulutusta antavien reserviläisten osaamista tai jonka antaminen on muuten Suomen kansallisen puolustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen edun mukaista.

Luvan 1 ja 2 momentissa tarkoitettun muun kuin Suomen kansalaisen osallistumiselle Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen antaa pääesikunta, ellei annettavan koulutuksen laatu tai muut seikat edellytä puolustusministeriön tai valtioneuvoston yleisistunnon päätöstä.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

(uusi)

4 d luku

Maanpuolustusyhdistyksen järjestämää koulutusta koskevat yleiset säännökset

(uusi)

22 d §

Osallistujien valinta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys valitsee osallistujat 4 a - 4 c luvuissa tarkoitettuun koulutukseen.

Puolustusvoimilla on oikeus kieltää henkilön osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään 4 a - 4c luvuissa tarkoitettuun koulutukseen.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

(uusi)

22 f §

Koulutuksesta ilmoittaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on ilmoitettava järjestämästään 4 a, 4 b ja 4 c luvussa tarkoitettua koulutuksesta ja sen sisällöstä vuosittain puolustusministeriölle ja pääesikunnalle. Puolustusministeriöllä ja Puolustusvoimilla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamista varten Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tietoja sen koulutustoiminnasta.

(uusi)

22 g §

Puolustusvoimien tuki Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle ja muille maanpuolustusjärjestöille

Puolustusvoimat voi antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asiantuntijatukea sekä luvan käyttää Puolustusvoimien alueita ja materiaalia tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämiseksi.

Puolustusvoimat voi tukea maanpuolustusjärjestöjä maanpuolustustahdon ylläpitämiseksi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Alueiden ja materiaalin käytössä on noudatettava voimassa olevia Puolustusvoimien ohjeita, varomääräyksiä ja muita määräyksiä.

28 §

28 §

Sitoutuminen koulutukseen ja tehtäviin

Sitoutuminen koulutukseen ja tehtäviin

Suomen kansalainen voi antaa puolustusvoimille kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän osallistuu puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin määräajan, vähintään kaksi ja enintään kuusi vuotta kerrallaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutus- ja tukitehtäviin sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestön tehtävään sitoutuva antaa sitoumuksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Sitoumuksen tekijän on oltava vähintään 18-vuotias. Puolustusvoimien tehtäviin voi sitoutua enintään 60 vuotta täyttänyt henkilö.

Suomen kansalainen voi antaa puolustusvoimille kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän osallistuu puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin määräajan, vähintään kaksi ja enintään kuusi vuotta kerrallaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutus- ja tukitehtäviin sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestön tehtävään sitoutuva antaa sitoumuksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Sitoumuksen tekijän on oltava vähintään 18-vuotias. Puolustusvoimien tehtäviin voi sitoutua enintään 60 vuotta täyttänyt henkilö.

Henkilöt, jotka haluavat antaa 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen, voivat ilmoittautua joko puolustusvoimille tai Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, jonka on ilmoitettava näistä henkilöistä puolustusvoimille.

Henkilöt, jotka haluavat antaa 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen, voivat ilmoittautua joko puolustusvoimille tai Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, jonka on ilmoitettava näistä henkilöistä puolustusvoimille.

Vapaaehtoisen palvelusvelvollisuus koskee vain Suomen alueella tapahtuvaa toimintaa. Virka-aputehtävään Suomen rajojen ulkopuolelle määräämisen edellytyksenä on asianomaisen suostumus.

Vapaaehtoisen palvelusvelvollisuus koskee vain Suomen alueella tapahtuvaa toimintaa. Virka-aputehtävään Suomen rajojen ulkopuolelle määräämisen edellytyksenä on asianomaisen suostumus.

(uusi)

32 a §

Salassapitovelvollisuus ja hyödyntämiskielto

Tämän lain mukaiseen koulutukseen, virka-apuun tai muuhun toimintaan osallistuneen henkilön vaitiovelvollisuudesta ja salassa pidettävää tietoa koskevasta hyväksikäyttökiellostä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

34 §

34 §

Taloudelliset etuudet

Taloudelliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöllä on oikeus:

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöllä on oikeus:

1) vastikkeettomaan sotilasmajoitukseen, muonitukseen ja vaatetukseen;

1) vastikkeettomaan sotilasmajoitukseen, muonitukseen ja vaatetukseen;

Voimassa oleva laki

2) kultakin koulutus-, harjoitus- sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettulta palvelusvuorokaudelta maksettavaan päivärahaan, joka on vähintään varusmiespalveluksessa olevalle maksettavan päivärahan vähimmäismäärän suuruinen; lisäksi 23 §:ssä tarkoitettuun virka-aputehtävään osallistuvalla on oikeus kultakin palvelusvuorokaudelta maksettavaan korvaukseen, joka on reservin kertausharjoitukseen asevelvollisuuslain nojalla kutsutulle maksettavan reserviläispalkan suuruinen;

3) valtion järjestämään matkaan palvelusalueelle tehtävän alkaessa sekä matkaan palvelusalueelta kotiuttamisaikanaan tai valtion korvaukseen matkakustannuksista, jos osallistuja on järjestänyt matkan itse.

Viranomaisten antama tai tilaama vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on siihen osallistuvalla maksutonta.

Päivärahan määrästä ja maksamismenettelystä sekä matkakustannusten korvaamisesta säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

35 §

Sosiaaliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja valvomiin ammuntoihin ja sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöillä on oikeus:

1) terveydenhuoltoon siten kuin terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987) säädetään;

2) korvaukseen tapaturmasta ja palvelussairaudesta sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaan;

3) ryhmähenkivakuutusta vastaavaan taloudelliseen tukeen siten kuin asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa (1309/1994) säädetään.

Ehdotus

2) kultakin koulutus-, harjoitus- sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettulta palvelusvuorokaudelta maksettavaan päivärahaan, joka on vähintään varusmiespalveluksessa olevalle maksettavan päivärahan vähimmäismäärän suuruinen; lisäksi 23 §:ssä tarkoitettuun virka-aputehtävään osallistuvalla on oikeus kultakin palvelusvuorokaudelta maksettavaan korvaukseen, joka on reservin kertausharjoitukseen asevelvollisuuslain nojalla kutsutulle maksettavan reserviläispalkan suuruinen;

3) valtion järjestämään matkaan palvelusalueelle tehtävän alkaessa sekä matkaan palvelusalueelta kotiuttamisaikanaan tai valtion korvaukseen matkakustannuksista, jos osallistuja on järjestänyt matkan itse.

Viranomaisten antama vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on siihen osallistuvalla maksutonta.

Päivärahan määrästä ja maksamismenettelystä sekä matkakustannusten korvaamisesta säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

35 §

Sosiaaliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöillä on oikeus:

1) terveydenhuoltoon siten kuin terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987) säädetään;

2) korvaukseen tapaturmasta ja palvelussairaudesta *sotilastapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta annetun lain (1521/2016)* mukaan;

3) ryhmähenkivakuutusta vastaavaan taloudelliseen tukeen siten kuin asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa (1309/1994) säädetään.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on muuten huolehdittava, että sen järjestämään koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvilla on riittävä vakuutusturva.

Voimassa oleva laki

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on muuten huolehdittava, että sen järjestämään koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvilla on riittävä vakuutusturva.

37 §

Vahingonkorvaus koulutuksen ja eräiden muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta

Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten ja valvomien ammuntojen ja sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaaman koulutuksen sekä tämän lain 23 tai 27 §:ssä tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta vastaa valtio sen mukaan kuin vahingonkorvauslaissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen ja muuhun toimintaan osallistuvan korvausvastuuseen sovelletaan vahingonkorvauslain 4 luvun säännöksiä asevelvollisen korvausvastuusta.

42 §

Toimintakertomus

Pääesikunnan on annettava puolustusministeriölle ja 4 §:ssä tarkoitettulle vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnalle vuosittain kertomus tässä laissa säädetystä vapaaehtoisesta koulutuksesta ja vapaaehtoisten käyttämisestä virka-aputehtävissä. Pääesikunta on tätä varten oikeutettu saamaan valvonnan suorittamiseksi tarvittavia tietoja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä salassapitosäännösten estämättä.

Ehdotus

37 §

Vahingonkorvaus koulutuksen ja eräiden muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta

Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten ja tämän lain 23 tai 27 §:ssä tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta vastaa valtio sen mukaan kuin vahingonkorvauslaissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen ja muuhun toimintaan osallistuvan korvausvastuuseen sovelletaan vahingonkorvauslain 4 luvun säännöksiä asevelvollisen korvausvastuusta.

42 §

Toimintakertomus

Pääesikunnan on annettava puolustusministeriölle ja 4 §:ssä tarkoitettulle vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnalle vuosittain kertomus 4 a – 4 c luvuissa tarkoitusta koulutuksesta ja vapaaehtoisten käyttämisestä virka-aputehtävissä. Pääesikunta on tätä varten oikeutettu saamaan valvonnan suorittamiseksi tarvittavia tietoja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä salassapitosäännösten estämättä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

2.

Laki

ampuma-asetlain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään ampuma-asetlain (1/1998) 17 §:n 1 momenttiin uusi 4 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki
17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

1) valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin;

2) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoa, jos perusteena hallussapidolle on valtion palveluksessa olevien, valtion oppilaitoksissa opiskelevien tai asevelvollisuuteen perustuvaa asepalvelusta taikka vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien henkilöiden tehtävien hoitaminen;

3) patruunoiden hankkimista 2 kohdassa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, jos patruunoita hankkivat valtion palveluksessa olevat tai valtion oppilaitoksessa opiskelevat;

4) puolustusvoimien järjestämiä, sen palveluksessa olevan johdolla tapahtuvia vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyviä harjoituksia ja kilpailuja;

5) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamista eikä säilyttämistä;

6) ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta; (11.2.2011/124)

Ehdotus
17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

1) valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin;

2) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoa, jos perusteena hallussapidolle on valtion palveluksessa olevien, valtion oppilaitoksissa opiskelevien tai asevelvollisuuteen perustuvaa asepalvelusta taikka vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien henkilöiden tehtävien hoitaminen;

3) patruunoiden hankkimista 2 kohdassa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, jos patruunoita hankkivat valtion palveluksessa olevat tai valtion oppilaitoksessa opiskelevat;

4) puolustusvoimien järjestämiä, sen palveluksessa olevan johdolla tapahtuvia vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyviä harjoituksia ja kilpailuja;

4 a) Puolustusvoimien omistamilla ampuma-aseilla ja aseiden osilla järjestettyjä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 20 §:ssä tarkoitettuja koulutuksia;

5) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamista eikä säilyttämistä;

Voimassa oleva laki

- 7) ampuma-aseiden ja aseiden osien korjaamista ja muuntamista valtion laitoksissa;
- 8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta; (11.2.2011/124)
- 9) valtion viranomaisten haltuun niiden toimivaltaan kuuluvien tehtävien perusteella tulleita ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia;
- 10) vieraan valtion asevoimille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, valmistamista, korjaamista, muuntamista tai hallussapitoa, jos toiminta perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (SopS 65/1997) tai muuhun kansainväliseen rauhanturvaamistehtävään taikka jos toimintaan on myönnetty lupa aluevalvontalain (755/2000) nojalla; (29.6.2001/601)
- 11) tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen, jäljempänä Schengenin yleissopimus, 40 tai 41 artiklassa tarkoitetuille Schengenin säännöstöä soveltavien valtioiden toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta tuontia, vientiä ja hallussapitoa, kun toiminta perustuu Schengenin yleissopimuksen mainituissa artikloissa tarkoitettuun tarkkailuun tai takaa-ajoon; (19.5.2004/428)
- 12) tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tehdyn yleissopimuksen 20, 21 ja 23 artiklassa tarkoitetuille, Suomen alueella toimiville Euroopan unionin toisen jäsenvaltion virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten

Ehdotus

- 6) ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta; (11.2.2011/124)
- 7) ampuma-aseiden ja aseiden osien korjaamista ja muuntamista valtion laitoksissa;
- 8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta; (11.2.2011/124)
- 9) valtion viranomaisten haltuun niiden toimivaltaan kuuluvien tehtävien perusteella tulleita ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia;
- 10) vieraan valtion asevoimille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, valmistamista, korjaamista, muuntamista tai hallussapitoa, jos toiminta perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (SopS 65/1997) tai muuhun kansainväliseen rauhanturvaamistehtävään taikka jos toimintaan on myönnetty lupa aluevalvontalain (755/2000) nojalla; (29.6.2001/601)
- 11) tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen, jäljempänä Schengenin yleissopimus, 40 tai 41 artiklassa tarkoitetuille Schengenin säännöstöä soveltavien valtioiden toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta tuontia, vientiä ja hallussapitoa, kun toiminta perustuu Schengenin yleissopimuksen mainituissa artikloissa tarkoitettuun tarkkailuun tai takaa-ajoon; (19.5.2004/428)

Voimassa oleva laki

siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä ja hallussapitoa, kun toiminta perustuu mainituissa artikloissa tarkoitettuun takaa-ajoon, tarkkailuun tai peitetoimintaan; (4.6.2010/485)

13) Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1624 tarkoitetuille Suomen alueella toimiville Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja niiden hallussapitoa; (8.9.2017/622)

14) kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 258/2012 (asevientiasetus) soveltamisalaan kuuluvien esineiden vientiä ja asetuksessa tarkoitettua kauttakuljetusta. (27.9.2013/689)

Tämä laki ei myöskään koske:

1) keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen soveltamisesta annetun lain (148/2004) 3 §:n nojalla Suomen alueella toimiville toisen jäsenvaltion virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoa;

Ehdotus

12) tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tehdyn yleissopimuksen 20, 21 ja 23 artiklassa tarkoitetuille, Suomen alueella toimiville Euroopan unionin toisen jäsenvaltion virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä ja hallussapitoa, kun toiminta perustuu mainituissa artikloissa tarkoitettuun takaa-ajoon, tarkkailuun tai peitetoimintaan; (4.6.2010/485)

13) Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1624 tarkoitetuille Suomen alueella toimiville Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja niiden hallussapitoa; (8.9.2017/622)

14) kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 258/2012 (asevientiasetus) soveltamisalaan kuuluvien esineiden vientiä ja asetuksessa tarkoitettua kauttakuljetusta. (27.9.2013/689)

Tämä laki ei myöskään koske:

1) keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen soveltamisesta

Voimassa oleva laki

2) Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välillä rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoiman muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn sopimuksen (SopS 53 ja 54/2007) 17 ja 18 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville lennon turvahenkilöille tai 25 ja 28 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville toisen valtion toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoa;

3) rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi annetun neuvoston päätöksen 2008/615/YOS 17 ja 19 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville toisen jäsenvaltion toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa; (28.6.2017/423)

4) yhteistyön parantamisesta kriisitilanteissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden erityistointayksiköiden välillä annetun neuvoston päätöksen 2008/617/YOS 3 artiklan perusteella Suomen alueella toimiville jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa; (28.6.2017/423)

5) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklan perusteella käynnistetyn yhteistyön johdosta Suomen alueella toimiville jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa; (28.6.2017/423)

6) poliisilain (872/2011) 9 b §:n nojalla käynnistetyn kansainvälisen yhteistyön johdosta Suomen alueella toimiville vieraiden valtioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-

Ehdotus

annetun lain (148/2004) 3 §:n nojalla Suomen alueella toimiville toisen jäsenvaltion virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoa;

2) Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välillä rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoiman muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn sopimuksen (SopS 53 ja 54/2007) 17 ja 18 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville lennon turvahenkilöille tai 25 ja 28 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville toisen valtion toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoa;

3) rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi annetun neuvoston päätöksen 2008/615/YOS 17 ja 19 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville toisen jäsenvaltion toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa; (28.6.2017/423)

4) yhteistyön parantamisesta kriisitilanteissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden erityistointayksiköiden välillä annetun neuvoston päätöksen 2008/617/YOS 3 artiklan perusteella Suomen alueella toimiville jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa; (28.6.2017/423)

5) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklan perusteella käynnistetyn yhteistyön johdosta Suomen alueella toimiville jäsenvaltioiden virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten

Voimassa oleva laki

aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa.
(28.6.2017/423)

(2.12.2011/1209)

Lupa- ja valvontaviranomaisena asevientiasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa toimii Poliisihallitus. Lupahakemuksen voi jättää myös poliisilaitokseen.
(27.9.2013/689)

Lupaviranomaisen on, jos lupa-asian käsittely sitä edellyttää, selvitettävä ulkoasiainministeriöltä, ettei luvan antamiseen ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä.
(27.9.2013/689)

Ehdotus

siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa; (28.6.2017/423)

6) poliisilain (872/2011) 9 b §:n nojalla käynnistetyn kansainvälisen yhteistyön johdosta Suomen alueella toimiville vieraiden valtioiden virkamiehille kuuluvien ampumaseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta eikä niiden hallussapitoa.
(28.6.2017/423)

(2.12.2011/1209)

Lupa- ja valvontaviranomaisena asevientiasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa toimii Poliisihallitus. Lupahakemuksen voi jättää myös poliisilaitokseen.
(27.9.2013/689)

Lupaviranomaisen on, jos lupa-asian käsittely sitä edellyttää, selvitettävä ulkoasiainministeriöltä, ettei luvan antamiseen ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä.
(27.9.2013/689)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

3.

Laki

työturvallisuuslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työturvallisuuslain (738/2002) 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
562/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia ei sovelleta puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen palveluksessa olevan henkilön, asevelvollisen tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan henkilön puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen määräyksestä tai palveluksessa suorittamaan palvelusohjelmaan merkittyyn tai muuhun erikseen määrättyyn koulutussuunnitelmien mukaiseen sellaiseen sotilaalliseen harjoitukseen ja koulutukseen sekä siihen välittömästi liittyvään työhön, jonka pääasiallinen tarkoitus on sotilaallisessa toiminnassa tarvittavien erityisten valmiuksien harjoittaminen.

Lakia ei myöskään sovelleta henkilöön, joka vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) nojalla osallistuu puolustusvoimien vapaaehtoisiin harjoituksiin tai sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan 1 momentissa tarkoitettuun sotilaalliseen harjoitukseen tai koulutukseen.

Ehdotus

6 §

Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia ei sovelleta puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen palveluksessa olevan henkilön, asevelvollisen tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan henkilön puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen määräyksestä tai palveluksessa suorittamaan palvelusohjelmaan merkittyyn tai muuhun erikseen määrättyyn koulutussuunnitelmien mukaiseen sellaiseen sotilaalliseen harjoitukseen ja koulutukseen sekä siihen välittömästi liittyvään työhön, jonka pääasiallinen tarkoitus on sotilaallisessa toiminnassa tarvittavien erityisten valmiuksien harjoittaminen.

Lakia ei myöskään sovelleta henkilöön, joka vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) nojalla osallistuu Puolustusvoimien vapaaehtoisiin harjoituksiin tai *Puolustusvoimien virka-aputehtäviin*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki

rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 6 luvun 27 § 1 momentin 2 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 563/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki
27 §

Sotilaat

Sotilaalla tarkoitetaan tässä luvussa:

1) puolustusvoimien sotilasvirassa palvelevaa sekä sitä, joka on nimitetty puolustusvoimien virkamieheksi määräaikaiseen virkasuhteeseen määrättyinä sotilastehtävään;

2) asevelvollisuuttaan aseellisena tai aseettomana suorittavaa tai asevelvollisuuslain (1438/2007) 79 §:ssä tarkoitettua palveluksessa olevaa sekä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua palvelusta suorittavaa; (28.12.2007/1441)

2 a) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 18 §:ssä tarkoitettua puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevaa ja lain 21 §:ssä tarkoitettua kouluttajaa ja kouluammuntojen johtajaa; sekä (11.5.2007/563)

3) puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettavaa oppilasta.

Sotilaita koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi rajavartiolaitoksessa sotilasvirassa palveleviin ja rajavartijan peruskurssin opiskelijoihin sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitettua kriisinhallintakoulutuksessa, -harjoituksissa ja -palveluksessa oleviin niin kuin siitä laissa erikseen säädetään. (30.12.2013/1232)

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan lisäksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 23 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoi-

Ehdotus
27 §

Sotilaat

Sotilaalla tarkoitetaan tässä luvussa:

1) puolustusvoimien sotilasvirassa palvelevaa sekä sitä, joka on nimitetty puolustusvoimien virkamieheksi määräaikaiseen virkasuhteeseen määrättyinä sotilastehtävään;

2) asevelvollisuuttaan aseellisena tai aseettomana suorittavaa tai asevelvollisuuslain (1438/2007) 79 §:ssä tarkoitettua palveluksessa olevaa sekä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua palvelusta suorittavaa; (28.12.2007/1441)

2 a) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 18 §:ssä tarkoitettua puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevaa; sekä (11.5.2007/563)

3) puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettavaa oppilasta.

Sotilaita koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi rajavartiolaitoksessa sotilasvirassa palveleviin ja rajavartijan peruskurssin opiskelijoihin sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitettua kriisinhallintakoulutuksessa, -harjoituksissa ja -palveluksessa oleviin niin kuin siitä laissa erikseen säädetään. (30.12.2013/1232)

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan lisäksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 23 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoimien virka-aputehtäviin osallistuviin vapaaehtoisin siten kuin siitä erikseen säädetään kyseisessä laissa. (11.5.2007/563)

mien virka-aputehtäviin osallistuviin vapaaehtoisein siten kuin siitä erikseen säädetään kyseisessä laissa. (11.5.2007/563)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Pääministeri

Puolustusministeri

www.defmin.fi



Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Eteläinen Makasiinikatu 8
PL 31, 00131 HELSINKI
Puhelin: 0295 16001 (vaihde)

ISBN: 978-951-663-027-7 PDF
ISSN: 2489-3951 PDF